



ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ'.

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 19 του Φλεβάρη 1906

ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 186

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΕΡΜΟΝΑΣ. Κριτικές αναποδιές ("Οφίς και Κρίνο—δ' Ασωτος).
 ΑΔΕΞΑΝΤΡΑ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ. 'Επιστήμη πρωτομάθητη—'Αθρόωνος Μηχανισμός (συνέχεια).
 Α. Ε. Παραμύθια Μολίβου (της Μιτυλήνης).
 ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ Κροικιά Γράμματα (μεταφρ. 'Ηλ. Βουτιεριδής).
 KRISHNA Διπλά αιώτηματα.
 Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ Δέν έπάχει Κράτος.
 ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Σ. Περούλης, Βαρλένης, Γ. Περιπλοκάδης, Νάξιος.
 Δ. Π. Τ. Φαινόμενα και Ηράματα (Οι Μανιάτες του τελωνείου—Οι 'Επιφανείς—'Ο Καλότυχος πλαστογράφος...—'Η γνώμη της 'Εστίας—Μισορώτης και Βασιλικό).
 Ο ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ—ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΔΙΑΤΙΚΟ

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΡΑΤΟΣ

Πολύ κλά, σύμφωνοι σ' ε, τι λέτε. Δέν υπάρχει Κράτος. Μά και ποίος φρόντισε ποτέ να φτιάξει Κράτος για ναν το κλαίει σήμερα που το βλέπει να χάνεται; Οι 'Υπουργοί μας; Οι βουλευτάδες μας; Οι δημοσιογράφοι μας; 'Εμείς οι ίδιοι, ο Λαός δηλαδή; Κάθε άλλο. 'Ικανοί για τέτλια δουλιά δέν είμαστε. 'Ικανοί είμαστε να χαλνούμε Κράτος, και θάν το χαλνούσαμε μιά χαρά, ε βρισκότανε ένας χριστιανός να μάς τδχει σήμερα φτιασμένο.

Προχτές στον Περαία με το Κρητικομανιατικό ματοκύλισμα το καμόμοιρο το Κράτος—που δέν υπάρχει, είπαμε—ούτε ξεμύτησε πουθενά, αφού κανένας δέν έτυχε ναν το δει. "Όλος ο κόσμος ειδη δυδ ξαγριωμένα μπουλούκια νάλληλοσκοτώνουνται κι ελος ο κόσμος το μολόγησε, και πρώτος πρώτος ο καμαρωμένος ο τύπος μας, πώς ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΡΑΤΟΣ. "Όπου υπάρχει Κράτος, τα τέτλια μπουλούκια σκορπίζονται εχι με την προσωπική έπιρροή του κ. Κ. Μάνου, ουτε με τη διπλωματική ρητορεία του κ. Μερκούρη, αλλά με τους ανθρώπους του Κράτους. Κι όπου υπάρχει Κράτος, ο Μανιάτης δέ θα σκοτώσει τον Κρητικό για δυδ δεκάρες, ουτε ο Κρητικός θα ρημάξει το μαγαζί του Μανιάτη για να ξεδικηθεί το φόνο του πατριώτη του. "Ο Μανιάτης θάχει το Νόμο από πάνω ναν του βαστάει το χέρι κι ο Κρητικός θάχει το Νόμο πλάι του ναν του δίνει στη στιγμή το δικιο του.

Μά δώ μιά και δέν έχουμε Κράτος, δέν μπορούμε να έχουμε και Νόμο. "Η κι αν έχουμε, έτσι για τα μάτια, για να κοροδεύομαστε, δέν αξίζει κάλπικο παρ, αφού ο βρωμερώτερος

Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΟΥ "ΝΟΥΜΑΣ"



ΑΔΕΞΑΝΤΡΑ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ

κουμπουράς μεταχειρίζεται το χαρτί του Νόμου για να γιομίζει την κουμπούρα του κι ο προσυχότερος τσολιάς, φτάνει να χει βουλευτή προστάτη, σου τον δένει άμέσως το Νόμο, σαν παλιοτενεκέ, στου σκυλιού του την ούρά.

Σήμερα ελοι πέρα πέρα, με δαρμούς και με κλάματα, σα χηρες άπαρηγόρητες, φωνάζουμε πώς δέν υπάρχει Κράτος και πώς το Ρωμαίικο μιάζει με χιλιοστρυπημένο καράβι που θαλασσοδέρνεται δίχως τιμόνι στη μανιασμένη θάλασσα της πολιτικής ξαχρείωσης και της αδιάντροπης άπειθαρχίας. Σήμερα το λέμε αυτό. Αύριο όμως που θα ξεχαστεί το κακό, θάρ ινήσουμε πάλι ναν τα βλέπουμε ελα, σα χασισοποτισμένοι κλεφτοκοτάδες, τρανταφυλλένια και θα γλυκολέμε πώς ένα Κράτος υπάρχει πάνω στη γή, το Ρωμαίικο, και τάξιζει ναν το πάρει ελος ο ντουνιας για μοντέλο.

Νά μάς ζήσει και ναν το χαιρόμαστε. Και είναι προδότης όποιος άποκοτήσει και τει αύριο πώς δέν υπάρχει Κράτος. Και θέλει παλούκωμα όποιος και μοναχά το συλλογιστεί πώς είναι καιρός πιά να βρεθεί κάποιος Δυνατός, είτε 'Εγγλέζος, είτε Ρούσσο, είτε ο 'Οτεντότος ακόμα, να μάς σπλαχνιστεί και νάρθει εδω να μάς φτιάξει, με το βούρδουλα στο χέρι, Κράτος και να μάς το παραδώσει έτοιμο—αδιάφορο ε μιά μέρα μάς ξαναρθει το κέφι ναν το χαλάσουμε κι αυτό.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΟΔΙΕΣ

Α'. ΟΦΙΣ ΚΑΙ ΚΡΙΝΟ

Κάρμα Νιρβάμη. — 'Αθήνα.

'Αγάπη που αρχίζει με την βνοιξη και πεθαίνει με το χειμώνα. Της σάρκας της άφροδίσιας και της άρρωστημένης ψυχής συναπάντημα. Το θάμα του θανάτου που γελά μέσα στις φλίβες. Το ξεφύλλισμα των κρίνων και το δάγκαμα του φιδιού της Πυθίας. Και παρά πάνω απ' όλα παράβολη αγάπη του τεχνίτη που τόνο νίκησε η ζωή γιατί δέν την κατάλαβε και γιατί της γύρεψε να βιασθή και γιατί τήνε βιασε ν' αληθείψη όμορφίες και πάθη διονυσιακά που μόνο με το δουλευτή τον καιρό φτάνουνε σε τέλειωμα και ζωντανεύουν αχάλαστα.

Σαν άγουρο τραγούδι φλογέρας σ' άνοιξιάτικο λειβάδι.—πέρα κει που κοκκινίζουνε στο γύρισμα του λόφου οι άρκαδικές άνεμόνες—στριγγολαλει κ' η πολύχυμη αγάπη. Κ' έπειτα φτάνει στο θέρος και τήνε χρυσώνει καλοκαιριάτικη μεγαλοπρέπεια. Μά κάτι σπάνει με τα χινοπωρινά πρωτοβόγια, κάτι μαραινεται και σαπίζει. Και πιδ πλούσια τώρα και πιδ άδιάκριτη θεριεύει της ήδυπάθειας η περιέργεια και το φιλι ματώνει τα χείλια και μαλάσσουν το πονεμένο κορμι τα χέρια της ήδονής και σπίγγει τα ψηλά μέτωπα ο βαρμένος κορεσμός. Κ' έπειδής ο ποιητής δέν έμαθε ακόμα την τέχνη που χαμογελώντας περιμένει, φαντάζεται πώς κάποια Μοίρα τυράνισσα τόνο παίζει και πιδ ο θάνατος είναι γαλήνη. Και για το νησι τω νεκρών το άπόμακρο φεύγουνε—σκοτωμένος της ιδέας και σκοτωμένη της αγάπης—και ξαπλωμένα μέσα στη μαύρη βαρκούλα πάνε τ' άνθροσπαρμένα τους λείψανα.

Κάποια τέτοια εικόνα μου έμεινε από το διάβασμα του λυρικού βιβλιου του κ. Νιρβάμη. Το θέμα είναι πολύ παλιό και γνωστός ψυχολογίας συνηκουσμένος σκοπός. Ουτε πολυφάνεται στη μορφή του πρωτοτυπία ξεχωριστή. Κάποιος αντίλαλος από το μακαρίτη ρομαντισμό και κάποιες αντιθεριές από τη δυνατόχρωμη πλαστικισόνη του 'Η'Αμμηπιζι". Περισσότερο λόγια παρά πράγματα. Και πάντα σκεδόν το αντιρέγγισμα το ξένο πνίγει το άτομικό χρώμα του ποιητή. Για να στέκη μίμηση καλή πρέπει να συνοργανίζεται σε τέτοιο τρόπο με τις ιδιόπλαστες ιδέες και τα φυλετικά ψυχόρηματα του τεχνίτη ώστε να μην ξεχωρίζη το μάτι το ζωτάριο από το πατρογονικό. Φοβούμαι πώς στο κ. Νιρβάμη την τέχνη δέν είχε ακόμα τελειώσει το καταστάλαγμα της φιλολογίας που τόνο γήτεψε κ' έτσι φαίνεται το βιβλιό του πιδ σα

μελέτη πάνω σὲ θέμα δομένο παρὰ ξάνοιγμα λεύτερης κ' ιδιόρρυθμης σκέψης. Ἀλήθεια ὅμως πὼς κάποτε ξεπετιοῦνται μελωδίες πρὸ γυμνῆς καὶ πρὸ δικῆς του καὶ τότε βρίσκει λόγια πού συνταράσσουν ποιητικά καὶ ρυθμούς πού δὲν ξεχνιοῦνται διαβατάριχοι. Καὶ σὲ μερικές εἰκόνες πού ξεσηκώνονται πρὸ δυνατῆς καὶ καθάριας γνωρίζει κανεὶς τὸ φεγγαβόλημα τῆς καλῆς ὁμορφιάς καὶ τῆς λυρικῆς εὐλιπρίνειας.

Ὡς τόσο δὲν μπορῶ νὰ μὴν κατηγορήσω τὸν ποιητὴ γιὰ τὴν ἀτεχνή κάπως μονοτονία πού σὰν πείσμα θεματικὸ ἀδυνατίζει ἀντὶ νὰ συγκρατῆ τὴν ἀρμονία τοῦ λυρισμοῦ του. Ἡ ἀμονόχρονος ἡδονὴ κ' οἱ νεανικῆς ἀπελπισίης κ' οἱ φιλοδοξίης οἱ ἀστροχτυπημένους κουράζουν ἅμα καταντοῦν τόσο ἐγωλατρικῆς καὶ κοντόβλεπες.

Αὐτὸ μὲ φέρνει νὰ μιλήσω γιὰ τὴ μορφή τοῦ βιβλίου πού παρουσιάζει ἀρκετὴ ἀναμελιὰ καὶ ἀσυναρτησία. Ὑποθέτω πὼς ὁ ποιητὴς θάρρεψε πρὸ τεχνικὸν ἀφίση ἀφρόντιστες καὶ ἀδούλευτες τίς περιγραφές του καὶ δὲν ἔχασε τὸν καιρὸ του νὰ διαλέξη καὶ νὰ κλαδέψῃ καὶ νὰ συναρμολογήσῃ. Λάθος μεγάλο. Κ' ἡ ἀταξία θέλει τάξη καὶ τὸ παραλήρημα θέλει νόμο. Δὲ γράφει κανεὶς γιὰ τὸν αἰῶνα σὰ δὲν τὸ ἔχει ἀπόφαση καὶ πειθαρχία του νὰ ξεψαχνίξῃ μὲ σκληρὴ παντοδυναμία τῆς τέχνης του τὰ ἔργα.

Τὸ ἴδιο περίπου ἔχω νὰ πῶ καὶ γιὰ τὴ γλώσσα του. Θὰ μᾶς πούν ἴσως στενοκέφαλους μὰ δὲν πρέπει νὰ κουραστούμε νὰ τὸ λέμε καὶ νὰ τὸ φωνάζουμε πὼς μὲ ἀμελέτητη καὶ παράνομη γλώσσα δὲ γράφονται τὰ ἔργα πού θὰ μείνουν. Ὁ τίτλος μόνος «Ὀφίς καὶ Κρίνο» δείχνει πόσο μακριὰ στέκεται ἀπὸ τὴν ἀλήθεια ἡ γλώσσα τοῦ κ. Νιρβάμη. Κι ἂν εἶναι τίποτε πού μοῦ λέει νὰ ἐλπίζω πὼς γίνεται μιά μέρα νὰ βγῆ τεχνίτης σημαντικὸς εἶναι ἴσια ἴσια τὸ μεταχείρισμα πού κάνει τῆς γλώσσας σὲ μερικές σελίδες πρὸ δουλεμένες καὶ πρὸ σφιχτές.

Ἐν' ἀκόμα θὰ σημειώσω πού μοῦ φέρνει στὸ νοῦ τὸ πεζογραμμένο τοῦτο ποίημα, εἶναι καὶ αὐτὸ ἀπὸ κείνα τὰ μικρὰ κ' εὐκολοδιάβαστα βιβλιαράκια πού ἄρχισαν τώρα τώρα νὰ ξεπροβάλλουνε στὴ φιλολογία μας καὶ πού, ἂν καὶ περαστικά, θὰ συνειθίσουνε σιγὰ σιγὰ τὸν κόσμον νὰ διαβάξῃ ρωμαίικα καὶ πού θὰ τότε βοηθήσουν ἀργότερα ν' ἀγαπήσῃ τ' ἀληθινὰ τῆς δημοτικῆς ἀριστουργήματα καθὼς τὴν «Τρισεύγενη» καὶ τὸ «Ζητιάνον». Δείχουν κιόλας πὼς ἡ ἐπιρροὴ τῆς ξένης φιλολογίας πῆρε δρόμον πρὸ κανονικὸ καὶ πὼς γλήγορα θὰ συμαζευτῆ τῆς φιλολογίας μας ὁ χαρακτήρας σὲ μορφή πρὸ λεύτερα ρωμαίικη καὶ πρὸ σίγουρα κλασική.

Β'. Ο ΑΣΩΤΟΣ

Δ. Ταγκόπουλου.—'Αθήνα.

Τὰ ὠραία πράγματα εἶναι κείνα πού δὲν μποροῦνε πιά νὰ μᾶς ὠφελήσουν. Τῆς ὁμορφιάς ἡ συγκίνηση βασίζεται στὴν ἀδιαφορία τῆς ἡμέσης ζωῆς. Ξεχωρίζει ὅμως μὲ τῆς θύμησης τὴν τέχνη τοὺς ρυθμούς πού εἴταν ἄλλοτε μεγάλοι καὶ ζωντανοὶ καὶ πού ἀντιφεγγίζουν ἀκόμα περίγυρά μας ἀνακατωμένοι μέσα στὸ πολυτροπορέμα καὶ τίς δυσαρμονίες τοῦ ἀσυνταίριαστου κόσμου. Τὸ ξεχώρισμα κ' ἡ συνἀκόλουθη συναρμολόγησι φέρνει τὸν ποιητὴ ν' ἀγαπᾷ καὶ νὰ ξαναζωντανεύῃ μὲ τὴ μεγαλοφάνταστη μνήμη του ζωῆς πού πέρασαν, ὁμορφίης πού ἀπόσβησαν, ἡρωισμούς πού σκέπασαν οἱ στάχτες τῆς ἀληθμονίης. Ἡ ρυθμικὴ ἀνάστασι τῶν περασμένων καὶ τὸ φιλοσοφικὸ σάρκωμα τῶν ἔργων καὶ τῶν ἰδεῶν πού στάθηκαν περήφανα μὰ πού σήμερα

δὲν παλεύουνε πιά γιὰ νὰ ζήσουν, τὸ ξεσηκώμα τῶν πολυκαίριων ἀντιθωριῶν, οἱ ἀγάπες πού φυλλορόησαν κ' οἱ δόξες πού κοιμηθήκαν—εἶναι τὸ μαγεμένο ψαλτήρι πού γνωστικά δουλεύουν τῆς Τέχνης τὰ πολυκίνητα δάχτυλα. Καὶ πάντοτε ἀγαποῦμε κείνο πού δὲν εἶναι, κείνο πού δὲ φτάνουμε. Τῆς περσινῆς ἀνοιχῆς ἡ μοσχοβολία μᾶς φέρνει νὰ χαμογελοῦμε στὰ ρόδα πού γύρω μας ἀνασαινοῦνε μέσα στὸ λιόλουστο περιβόλι τοῦ Μαγιοῦ. Τὸ χειμωνιάτικο τζάκι πού μᾶς μαζεῖει στὴν κόκκινη ζεστασιά του σιμὰ δὲ θὰ εἶχε κανένα μυστικισμό, δὲ θὰ εἶχε ὄνειροσύνες, ἂ δὲν ἔξερε νὰ μᾶς μιλήσῃ γιὰ πράγματα παλιά πού εἶχαμε μισοξεχάσει καὶ πού πάντα μέσα μας κρυφοζούσαν. Ἀκόμα καὶ τὴ γυναίκα πού ἀγαποῦμε τὴν ἀγαποῦμε μόνο καὶ μόνο γιὰτὶ ἄλλες θυμούμαστε ἀπόξενες ἀνωφίλευτες ἀγάπες, ἴσως ἴσως γιὰτὶ μᾶς συγκινοῦν ἀκόμα τῆς Εὐρυδικῆς ἢ τῆς Ἑλένης οἱ μῦθοι καὶ τῆς Φραντσέσκας τὰ πολυδάκρυα μάτια. Θέλουμε—ἀσυνειδήτητα κάπως μὰ μὲ πείσμα κρυφὸ—νὰ σωματώσουμε στὴ δική μας ζωὴ ζωῆς περασμένες καὶ ὁ τεχνίτης ἐργάζεται μ' ἕνα πόθο ἀκόμα πρὸ γενναίουκαρδο—μὲ τὴ λαχτάρα νὰ πλάσῃ τῆς ἀθανασίας τὴν ἀσαλεψιά γιὰ τὸ ρυθμὸ πού περνᾷ καὶ ξεφεύγει.

Καὶ τὸ ἔχουν παρατηρημένο πὼς κάποια τέτοια ψυχολογία καὶ ὁ Hamlet ἀναλογίζονταν ἅμα τὸν τάραξε στὸ θέατρο τῆς Ἑκάβης τὸ κλάμα. «Τὶ ἔχω νὰ κάμω ἐγὼ μὲ τὴν Ἑκάβη κ' ἡ Ἑκάβη μὲ μένα;» Τίποτε—γιὰτὶ δὲν μπορεῖ πιά κανεὶς νὰ τῆνε βοηθήσῃ, καμιά δὲν τῆς μένει παρηγοριά. Κ' ἴσια ἴσια γι' αὐτὸ τοῦ ἀφανισμοῦ τῆς τὸ θέαμα μᾶς ἀνεβάζει στῆς τέχνης τὴ βασιλεία.

Τέτοιαις λογῆς κριτικὴ μᾶς ἀναγκάζει νὰ ξορίζουμε ἀπὸ τὸν Ἑλικώνα τὰ ἔργα πού εἶναι βγαλμένα ἰδιότεια καὶ δίχως ξεκαθάρισμα ἀπὸ τὴ ζωὴ πού μᾶς τριφυρίζει καὶ πού ἀναγκαστικά ἔχουνε μέσα τοὺς στοιχεῖα διαβατάριχα, πάθη πού εἶναι δικὰ μας πάθη, προσπάθειες κ' ἰδέες πού ἀκόμα γι' αὐτῆς πολεμοῦμε καὶ πού δὲν ξέρουμε ἂ θὰ νικήσουν ἢ θὰ νικηθοῦν. Ἀδύνατο δὲ νὰ κρίνῃ κανεὶς ἀθόλυτα καὶ νὰ πλάσῃ μὲ τῆς ἀνώτερης τέχνης τὴν παρναστένια γαλήνη θέματα πού δὲ μᾶς ἀφίνουν ἀδιάφορους καὶ πού, θέλοντας καὶ μὴ, μᾶς ἀναγκάζουν νὰ ξεχνοῦμε τὴν ἀμεροληψία. Μὲ φλογισμένη λάβα δὲ φτεριάζονται τ' ἀγάματα. Ἡ τέχνη θέλει μάρμαρα χρυσταλλένια.

Μὲ λύπη μου βλέπω πὼς ὁ φίλος μου κ. Ταγκόπουλος διάλεξε στὸν «Ἄσωτο» θέμα πού μᾶς γειτονεῖ τόσον, πού μάλιστα εἶναι ἀκόμα τὸ μεγάλο ζήτημα πού δὲ λύθηκε καὶ πού μᾶς φέρνει καθημερινὰ σὲ πολέμους καὶ διωγμούς. Νομίζω πὼς εἴμαστε ἀκόμα πολὺ κοντὰ στὰ Βαγγελικά γιὰ νὰ μπορούμε νὰ τὰ κρίνουμε δίχως πάθος κ' εἴτανε νωρὶς νὰ γραφῆ δράμα πάνω σὲ περιστατικά πού δὲν τὰ ξεδιάλυσε ἀκόμα τῆς ἱστορίας τὸ χωνευτήρι. Κ' εἶναι ἀπόκοτο νὰ χτίξῃ κανεὶς νὰὸ πάνω σὲ ἠφαίστειο πού μέσα του βράζουν ἀκόμα οἱ φλόγες.

Ἴσως νὰ μοῦ παρατηρηθῆ πὼς γιὰ νὰ σατυρίσῃ κανεὶς τὴν ἐποχὴ του χρειάζεται νὰ καθρεφτίσῃ δίχως φόβο τὰ στραβά τῆς καὶ νὰ χτυπήσῃ τίς κακίης τῆς ἴσια στὸ κόκκαλο καὶ ὅσο γίνεται πρὸ ἀτομικά. Ὡς τόσο πάλι νομίζω πὼς ἡ σάτυρα θέλει κάποιο λυρισμὸ καὶ πὼς πρέπει ὁ ποιητὴς ἢ ὁ δραματογράφος νὰ κοιτάξῃ τὴν ἐποχὴ του ἀπὸ ψηλά καὶ νὰ ξεχωρίξῃ τίς ὀργανικῆς ψευτιῆς καὶ σαπίλης καὶ ἀδαντροπιῆς καὶ νὰ τίς καυτηριάξῃ σαρκωμένες σὲ ἄτομα συμβολικά μὰ ὀλοζώντανα. Καὶ πρέπει νὰ προσέξῃ νὰ βρῆσκῃ πάντα τὸ γενικὸ χαρακτήρα τοῦ κακοῦ καὶ νὰ μὴ δίνεται σὲ καθέκαστα πού μποροῦνε νὰ στενέψουν τὴν ἐννοια τὴν κοι-

νωτικὴ. Καὶ πέρα πάνω ἀπ' ὅλα πρέπει νὰ φαίνεται ὁ συγγραφεὺς σὰ νὰ θωρῆ τὴν κοινωνία ἀπὸ κόσμον ἄλλο καὶ νὰ μὴν ἐρχεται νὰ πολεμᾷ καὶ ὁ ἴδιος πάνω στὴ σκηνὴ του παίρνοντας ὀλοφάνερα τὸ μέρος τῆς ἰδέας πού θέλει καὶ αὐτὴ νὰ νικήτῃ. Ἄμα ξανοίγεται μὲ πάθος στὸ ἔργο του κιντυνεῖ νὰ μὴν τὸν πιστέψουν ἐκεῖνοι πού τὸν ἀκοῦνε.

Ἄς μὴν ξεχνοῦμε ὅμως ὅτι ὁ «Ἄσωτος» εἶναι πολεμικὸ ἔργο καὶ πὼς εἶναι γραμμένος γιὰ τὸ δικαίωμα ἰδέας. Πιθανὸ νὰ ἐπιανε τόπον καὶ νὰ ἔκανε πάτημα καὶ νὰ ἐρρίχνε κάτω τίς θεωρίες μου ἂν παιζότανε τὸ ρωμαίικον θέατρο καὶ τοῦ δίνονταν ἔτσι νὰ δείξῃ τὴ δύναμή του. Γιατὶ δύναμη ἔχει μέσα του καὶ μερικές σκηνῆς συγκινοῦν καὶ ξεπαίρνουν. Οἱ διάλογοι τρέχουνε φυσικώτατοι κ' εἶναι γμα τὸ νεῦρο. Μερικῆς παραβολῆς—σὰν κείνη τῶ φοιτητῶ μὲ τίς πέτρινες κουκουβάγιες τοῦ Πανεπιστημίου—δαγκάνουν τὸ γελοῖο μὲ σάτυρα τσουχτερή, κ' ἡ τελικὴ σκηνὴ ὅπου ξεχωρίζονται οἱ ἐννοιας τοῦ λογιώτατου τοῦ στενοκέφαλου ἀπὸ τοῦ δασκάλου πού μέσα του εἶναι καλός, φανερώνουνε βαθυστόχαστη καὶ σίγουρη κριτικὴ.

Ὁ «Ἄσωτος» εἶναι περισσότερο κουβέντα καὶ ξετύλιγμα ἰδεῶν παρὰ δράμα. Δὲν παρουσιάζει δραματικὸ δέσιμο καὶ πολλὰ πρόσωπα δὲν ἔχουν χμίσση συνοχὴ μὲ τὸν πρωταγωνιστὴ μὰ ἐρχονται στὴ σκηνὴ μόνο καὶ μόνο γιὰ ν' ἀντιφεγγίσουν ἐκεῖνοῦ τὴν ἐνέργεια. Κι αὐτοῦ—τοῦ ἄσωτου Γιάννη—ὁ ρόλος εἶναι ψυχολογικὸς μᾶλλον καὶ ἄπλως ἀρκετὰ. Ρημάζει τὸ σπῆτι τοῦ πατέρα του μὲ τίς στραβοκεφαλίες του, ἀνακατεύεται στὰ Βαγγελικά μὲ τὸ μέρος τῆς φοιτηταρίας, ξελογιαίνει μιά κοπέλλα—κ' ὕστερα ξαφνικά τοῦ κατεβαίνει τὸ φῶς, βλέπει τὸ λάθος του καὶ γυρίζει στὸ σπῆτι του νὰ γυρέψῃ συχώρησι. Ὡς τόσο βλέπει πὼς μετανοια μὲ λόγια δὲ φτάνει. Θέλει κ' ἔργα. Κι ἀποφαρίζει νὰ πάῃ νὰ πολεμήσῃ στὴ Μακεδονίαν—στὴ χώρα πού μπορεῖ νὰ μὴν τῆνε σώσουν οἱ Ρωμαῖοι μὰ πού θὰ σώσῃ τοὺς Ρωμαίους γιὰτὶ θὰ μάθουν ἐκεῖ νὰ ζοῦνε σὰν ἄντρες καὶ νὰ καταβαίνουν τὰ πράγματα.

Ὁ Πρόλογος τοῦ «Ἄσωτου» μοῦ ἔκανε περισσότερὴ ἐντύπωση ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν «Ἄσωτο». Σφιχτοδεμένος, γερὸς, καλοσκευμένος. Μὲ κάνει νὰ λυποῦμαι πού καὶ ὁ «Ἄσωτος» ἀκόμα δὲ γράφηκε πέρα γιὰ πέρα σὰν ἄρθρον γιὰ διήγημα, γιὰτὶ νομίζω πὼς τέτοια μορφή θὰ τοῦ ταίριαζε πρὸ καλά.

Καὶ τελειώνοντας δὲ θὰ κρύψω τοῦ φίλου μου κ. Ταγκόπουλου πὼς «οἱ Ζωντανοὶ καὶ Πιθαμένοι» μοῦ φαίνονται πολὺ καλῆτερο ἔργο ἀπὸ τὸν «Ἄσωτο». Ἐλπίζω οἱ «Φαγάνες»—τὸ ἐρχόμενο δράμα του—νὰ τότε ξαναφέρῃ στὸν ἀπάνω δρόμον καὶ νὰ μᾶς τότε δείξῃ μετανοιωμένο ἀπὸ τὴ σημερινὴ του ἄσωτεια. Θὰ τοῦ σφάζουμε τότε τὸ μωσαῖο τὸ σιτευτό.

Κόκκινη Θάλασσα

10 Φλεβάρη 1906.

ΕΡΜΟΝΑΣ

Ὑστερόγραφο. Ἐλπίζω νὰ μὴν κακοφανῆ τοῦ «Νουμά» ἂν πῶ ἰδῶ δὺς λόγια γιὰ ἕνα κριτικὸν ἄρθρον πού τύπωσε στὴν ἐγγλίζικη Independent Review ὁ γιὸς τοῦ Ἀργύρου Ἑφραλιώτη. Ἐξετάζει τὴν ποίηση τοῦ Swinburne καὶ μᾶς δείχνει τὴν ξεχωριστὴ του δύναμη ἅμα περιγράφει τὴ θάλασσα καὶ μάλιστα τὴ θάλασσα τῆς τραμουντάνας. Ἡ κριτικὴ τοῦ κ. Μιχαηλίδου εἶναι γραμμένη μὲ ψηλὸ λυρισμὸ καὶ φρασεολογία πλαστικὴ καὶ πολυχρωμῆ. Βλέπει κανεὶς πὼς ποιητὴς ἐξῆγξ ποιητῆ.

Καὶ διαβάζοντας τὸ ἄρθρον τοῦ κ. Μιχαηλίδου θυμήθηκα τὴ χαρισάμενη μέρα πού πέρασα μαζί του ἰδῶ καὶ λίγους μῆνες στὸ Camb ridge τὴν πανεπι-

στηρικτή χώρα με τις όμορφες γοθικές κλησίες και τ' αριστοκρατικά περιβόλια. Και σύνωρα λυπόμουμε πως τριγύρω που τόσα μ'αζ τάζει θα πάη χαμένος για τή Ρωμιοσύνη εν κ' έγη ψυχή που τόσο τήν άγαπα.

E.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΕΡΩΤΗΜΑΘΗΤΗ

ΑΘΡΩΠΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ*

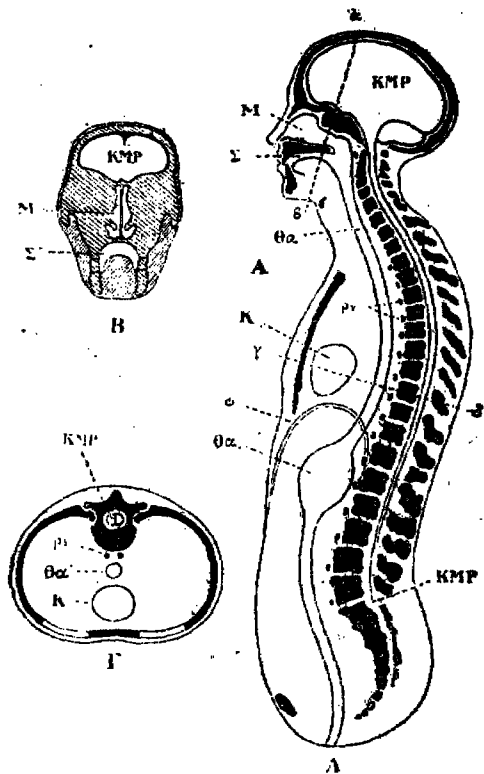
9. Ο κορμός λοιπόν είναι άληθινά μεγάλος χώρος με μέσα τὰ Σωθικά ή Σπλάχνα που λέμε, και χωρίζεται σε δύο, στο άπάνου μισό που το γιομίζει ή καρδιά και τὰ πλεμόνια, και στο κάτω μισό με το συκώτι, στομάχι, άντερα, και μερικά άλλα όργανα. Μπροστά ή κοιλιά είναι σκεπασμένη με πετσι μοναχά και ποντίκια.

Μά αν όλα τὰ πλεμόνα του κορμού είναι από τέτοιες μαλακές ούσιες, τότες το κορμί δι' θάτανε τίποτα άλλο παρά σά σακκί άμορφο και σαχλό, εξόν αν ήτανε δλότελα παραγιομισμένο. Μερικά λοιπόν μέρη του είναι δυναμωμένα και στερωμένα. Ναι, το κορμί δεν είναι σάκκος με μαλακά πλεμόνα που ζουλιούνται, παρά κουτί με τοίχους στίριους και σκληρούς. Γιατί θα παρατήρησες, αν έκοβες μπροστά το στήθος, πως πέρασες διάφορα σκληρά μέρη. Αφτά είναι τὰ Παρίδια (Άχν. 1, α), κανωμένα ή από σκληρό κόκκαλο, ή από μαλακότερη τραγανή ούσια που λέγεται Χόντρος. Κι' ά βγάλεις όλα τὰ σωθικά από του κορμού το κούφωμα κι' άνεθοκατεβάσεις το δάχτυλό σου τού μήκρους στο πίσω του το μέρος, θα νιώθεις δηλ τήν ώρα από το λαιμό ως στα σκέλια κάτι τι σκληρό. Αφτό είναι το Ραχοκόκκαλο, ο στύλος νά πούμε του κορμού που δεν το άφινει νά σωριαστεί.

Η κοιλιά δεν έχει άλλο στύλωμα παρά τουτό το ραχοκόκκαλο, κι' είναι μπροστά και πλεδρικά σκεπασμένη με πετσι και ποντίκια μοναχά. Του στήθους όμως τὰ πλάγια είναι στερωμένα με τὰ παγίδια, μακρουλά φτενά κοκκαλένια στεφάνια, σφηνωμένα πίσωθες στο ραχοκόκκαλο και σμιγμένα μπροστά σε κάτι στίριο και σκληρό που μέρος είναι κόκκαλο, μέρος χόντρος, και που λέγεται Στέρο.

Μά το ραχοκόκκαλο δεν είναι κανωμένο από ένα μακρύ γραμμικό κομάτι κόκκαλο. Αν ήτανε, τότες δι' θα μπορούσες ποτές νά λυγίσεις το κορμί σου. Το λυγας όμως γιατί το ραχοκόκκαλο είναι κανωμένο από κάμποσα μικρά πλακουτά στρογγυλά κομάτια κόκκαλα, άρδιασμένα το ένα άπάνου στο άλλο και σμιγμένα άμορφα από τήν πλακουτή τους μεριά, πές σά φελλοί κολλημένοι μαζί. Τά κομάτια αφτά λέγονται: Σφοντύλια κι' έχουν πολυ περίεργη μορφή. Πές μια στιγμή πως έχεις φελλό από κόκκαλο με κοκκαλένιο δαχτυλίδι κερσωμένο από τή μια μεριά τής άκρης του άφτό θα μιάζει σά σφοντύλι. Ο άτόφιος φελλός είναι ό,τι λέν Κορμί του σφοντυλιού, και το ίδιο δαχτυλίδι ό,τι λέν Καμάρα του. Α βάλεις τώρα μερικούς τέτοιους έγκους μαζί, τόν ένα άπάνου στον άλλο, με τρόπο που όλα τὰ κορμιά νά σμίγουν, και το ίδιο νά σμίγουν κι' όλα τὰ δαχτυλίδια, τότες θα κάνεις άπάνου κάτω κάτι τι παρόμοιο σά ραχοκόκκαλο (δες τή μετώπη κι' άχν. 2). Οι φελλοί ή κορμιά θα γίνουν άτόφια άρμωσύνθετη κλώνα, και τὰ δαχτυλίδια ή καμάρες θα γίνουν όλες μαζί σαν πές λαγούμι ή άβλάκι. Ίσα ίσα τίπο είναι το ραχοκόκκαλο, εξόν που κάθε του σφοντύλι δεν είναι άπαράλλαχτα σά φελλός και δαχτυλίδι. Το κορμί του μιάζει πολυ σά φελλός, μά ή καμάρα του είναι άκανόνιστη και δοντωτή, κι' έπειτα τὰ σφοντύλια δένονται με δικό τους τρόπο. Μά πάλι όλα μαζί τὰ κορμιά των σφοντυλιών γίνονται άτόφια κλώνα που στυλώνει τόν κορμό, καθώς κι' οι καμάρες όλες μαζί γίνονται λαγούμι ή άβλάκι,

που λέγεται Ραχινό Αβλάκι (Άχν. 2 ΚΜΡ) και που το σκοπό του θάν τότε δούμε σε λίγο. Το στρογγυλό πλακουτό κορμί κάθε σφοντυλιού είναι προς το κούφωμα του κορμού, κι' είναι εκείνη ή σειρά οι όγκοι που τους νιώθεις σάμπως σκληρές άκρες όταν κρατώντας το κουνέλι άνάσκελα άνεθοκατεβάσεις το χέρι σου στο βάθος τής κοιλιάς. Οι καμάρες βρίσκονται πίσω από τὰ κορμιά, και για τουτό δεν μπορείς νάν τις άγγίξεις μέσα στην κοιλιά, μά γυρνώντας το κουνέλι πίστομα, αν άνεθοκατεβάσεις το δάχτυλό σου στη ράχη του, θα νιώσεις κάτω από το πετσι (όπως και στο δικό σου το κορμί) μυτερή κορμωσειρά που γίνεται από τ' άγκάθια, όπως λένε, δηλαδή από τις άνώμαλες κορφές κάθε καμάρας του ραχοκόκκαλου (άχν. 2), από τήν άρχή ως στο τέλος τής ράχης.



Άχν. 2

- A. Άχνικιά όψη άθρώπινου κορμού κομένου του μήκρους κατάμυσσ
- ΚΜΡ. Κούφωμα Μιαλό και Ραχοκόκκαλου
- Μ. Κούφωμα Μύτης
- Σ. Κούφωμα Στοματικό
- Θα. Θροστικέ Αβλάκι παραστημένο σαν ίπλο ίσιο σωληνέρι
- Κ. Καρδιά
- Φ. Φρέγγης
- B. Λοξή κατακόρυφη τομή του Κεφαλιού κατά τή γραμμή αβ
- Γ. Λοξή τομή κατά τή γραμμή γδ

Νά λοιπόν σωστά τί έχουμε μέσα στον κορμό. Μπροστά μεγάλο κούφωμα με μέσα τὰ σωθικά, τριγυρισμένο στο άπάνου μέρος, στο θώρακα δηλαδή, από κοκκαλένια στεφάνια, όχι όμως (ή λίγο μοναχά) και στο κάτω μέρος, δηλαδή στην κοιλιά. Πίσω έχουμε ένα πολυ μικρότερο στενωμακρο κούφωμα ή άβλάκι κανωμένο από τις καμάρες των σφοντυλιών, τριγυρισμένο όλο από κόκκαλα, που έπειτα θα δούμε τί κλει. Και τέλος μεταξύ στα δύο κούφωματα και χωρίζοντάς τα, έχουμε άτόφια κλώνα φτιασμένη από τὰ κορμιά των σφοντυλιών. Έτσι αν του κουνελιού του κόψεις μια πλάγια φέτα (ή τομή, καθώς λένε) κάθετα του στήθους, έχεις κάτι όπως ό,τι παρασταίνει το άχν. 2, Γ, όπου ΚΜΡ είναι το στενό το άβλάκι, κι' όπου το πλατύ κούφωμα τού στήθους με μέσα τήν καρδιά (Κ) έχει άβλόγγρο τὰ παγίδια, που άρχινώντας από τὰ σφοντύλια πίσω πάν ως στο στέρο μπροστά. Και το ένα και το άλλο κούφωμα είναι έξωτερικά σκεπασμένο με ποντίκια, αιματόσταμνα, νέβρα, συγκρατικό, και πετσι, όπως είναι και το σκέλι.

10. Τώρα άς δούμε το Κεφάλι και το Λαιμό. Αν του κουνελιού του κόψεις ως μέσα το πετσι του σέρκου, θα δεις πρώτα ποντίκια και νέβρα και μερικά μεγάλα αιματόσταμνα, μά δι' θα βρεις μεγάλο κούφωμα σαν του κορμού. Ως εδώ λοιπόν ή λαιμός μιάζει το σκέλι. Κοίταξε όμως πού προσιχτικά, και

τότες θα δεις δύο σωληνάρια που δεν είναι αιματόσταμνα και που όμια τους δεν είδες πουθενά στα σκέλι. Το ένα τους είναι στερεό με σκληρούτσικα δαχτυλίδια μέσα του άφτό είναι το Λαγούμι ή Τραχιά. Το άλλο σωληνέρι είναι μαλακό με πλεμόνα χαλαρά και πεσμένα, άφτός είναι ο Καταπιόνας ή Οισοφάγος, που πάει από το στόμα ως στο στομάχι. Πίσω τους, και πίσω από τὰ ποντίκια τὰ δλόγγρα τους, θα βρεις — όπως βρήκαμε στον κορμό — ραχοκόκκαλο χωρίς παγίδια, μά με τὰ κορμιά του όμως και το ραχικό άβλάκι. Το ραχοκόκκαλο άφτό με το ραχικό άβλάκι του λαιμού δεν είναι τίποτα άλλο παρά ζακολούθια του ραχοκόκκαλου που ζηγήσαμε πριν.

Ο λαιμός λοιπόν είναι άλλιώτικος από σκέλι με το να έχει ραχοκόκκαλο και ραχικό άβλάκι με λαγούμι και καταπιόνα, κι' είναι άλλιώτικος από τόν κορμό με το να μην έχει κούφωμα μήτε παγίδια.

Το κεφάλι πάλι είναι άλλιώτικο από όλα άφτά. Και δύσκολα θα καταλάβεις πως είναι κανωμένο, εξόν αν πάρεις κάρα κουνελιού και τή βάλεις δίπλα δίπλα με κεφάλι του. Αν κάνεις έτσι, άμείσως θα δεις πως είναι φτιασμένο το στόμα και πως ή λαιμός. Θα παρατηρήσεις πως ή κάρα είναι μονοκόμμη, εξόν το κόκκαλο που λέμε Σαχώνι, ή, για νά μιλήσουμε πιο σωστά, το κατινό σαχώνι, γιατί έχει δύο σαχώνια, και τὰ δύο με δόντια. Μά το κατινό σαχώνι μοναχά σαλέθει, και μπορείς νάν το σφίξεις στο άπάνου, ή νάν το χωρίσεις άρετά. Το μεταξύ του άνοιγμα κάνει το στόμα που, όπως ξέρεις, το άνοιγοκλείνει το κουνέλι όποτε θέλει. Α δοκιμάσεις το δικό σου το στόμα, θα δεις πως και το δικό σου το κατινό σαχώνι σαλέθει, αν άνοιγοκλείνεις το στόμα, άπαράλλαχτα όπως του κουνελιού. Το άπάνου σαχώνι δεν είναι παρά μέρος τής κάρας, και δι' σαλέθει καθόλου παρά μοναχά σαν κουνας δλόκληρο το κεφάλι. Κάτω από τήν κάρα, στην κορφή του σέρκου, το στόμα στενέθει κι' έτσι γίνεται ή λαιμός, όπου άπάνου άπάνου άνοίγει το κούφωμα τής μύτης. Έτσι έχουμε δι' μπασίες του λαιμού, τή μια από το στόμα και τήν άλλη από τή μύτη (άχν. 2).

Στο πσιόνο μέρος τής κάρας θα δεις ένα στρογγυλωπό άνοιγμα, κι' ά σπρώξεις σακορράφα μέσα, θα δεις πως βγαίνει σε μεγάλο κούφο χώρο μέσα στην κάρα. Του ζωντανού κουνελιού ή κούφιος άφτός χώρος είναι γιοματό: Μιαλό. Η κάρα δηλαδή είναι κοκκαλένιο κουτί του μιαλού — κοκκαλένια μιαλοθήκη σά νά πούμε — και προσαρμόζεται στην κορφή των σφοντυλιών με τρόπο που το στρογγυλωπό άνοιγμα που αναφέραμε τωραδά είναι τοποθετημένο ίσα ίσα στην κορφή του λαγομοιού (ή άβλακίου) του φτιασμένου από τὰ δαχτυλίδια των σφοντυλιών. Α χώσεις κομάτι τέλι μέσα από τήν καμάρα του πίο κατινού σφοντυλιού, είναι δυνατό νάν το σπρώξεις ίσα διάμεσα των δαχτυλιδιών ως μέσα στο κούφωμα του μιαλού. Δηλαδή ή μιαλοθήκη μαζί με τή σειρά των δαχτυλιδιών κάνουν ένα μοναχά άβλάκι, που στη ράχη και στο λαιμό είναι στενό σωληνέρι, μά που φουσκώνει έπειτα στο κεφάλι και γίνεται φαρδύς στρογγυλωπόσ χώρος (Άχν. 2, Α και Β, ΚΜΡ). Σά ζούμε, το άβλάκι είναι γιοματό δική του άσπρη άπαλή ούσια, που λέγεται Νεβρόνια Υλη. Η στρογγυλωπή μάζα της μέσα στο κούφωμα τής κάρας λέγεται Μιαλό ή στενώτερη μάζα σά βέργα ή κορδόνι, που κατεβαίνει του μήκρους το σφοντυλικό άβλάκι μέσα στο λαιμό και στη ράχη, λέγεται Ραχοκόκκαλο. Αν κι' έχουνε χωριστά όνόματα οι δύο άφτές οι μάζες, είναι όμως άχώριστες, και το μιαλό χώνεται στο ραχοκόκκαλο με τέτιον τρόπο που δύσκολο νά πεις που το ενά άρχίζει και που τελιώνει το άλλο.

11. Η κάρα δεν έχει μοναχά τὰ μεγάλα άνοιγματα που αναφέραμε ως τώρα, παρά και μερικές άλλες τρυπίτσες που πάνε από το δξω μέρος της ως μέσα στη μιαλοθήκη. Μερικές τους, όσο ζούμε, είναι γιοματες αιματόσταμνα: από άλλες όμως περνούν άφτές οι άπαλές άσπρες κλώνες που πριν μάθαμε πως είναι νέβρα. Τά νέβρα άληθινά είναι κλαδιά νεβρόνιας ούσιας που βγαίνουν από το μιαλό ή το ραχοκόκκαλο. Όσα βγαίνουν από το μιαλό, άφτά περνώντας τις τρυπίτσες τής κάρας που είπαμε, φιλ-

* Κοίταξε φύλλα 184 και 185.

νούνται έπειτα στην αρχή σά ν' απλώνονται πολύ ακανόνιστα· όλα όμως ξεκινούν από το ραχόσκονο πηγαίνουν πολύ πιο κανονικά. Γιατί ανάμεσα από κάθε διό σφοντύλια βγαίνει ζερβόδεξα κι' από ένα νέβρο περνώντας μικρά χάσματα επίτηδες αφισμένα, με τρόπο που, σάν κοιτάξεις ραχόσκονο με μέρη νέβρων ακόμα άπάνου του, σου φαίνεται κάπως σά διπλό χτένι με δοντοσειρά ζερβόδεξα. Τα νέβρα π' αρχίζουν έτσι από το ραχόσκονο λέγονται Ραχικά Νέβρα· και μόλις βγούν από το σφοντυλικό άβλάκι, κλαδώνουν κι' έτσι εξαπλώνονται σ' όλο πές το κορμί. Ό,τι κομάτι πετσι ή σάρκα ξετάσεις, όπου θές του κορμιού, θα βρεις νέβρα, όπως βρίσκεις κι' αιματοστάμνα. Αν ακολουθήσεις μια γραμμή τα νέβρα, θάν τα δεις πώς σμίγουν και γίνονται άλλα νέβρα μεγαλύτερα, κι' άφτά πάλι πώς σμίγουνε μ' άλλα, ως πού τέλος όλα καταντούν είτε στο ραχόσκονο, είτε στο μιάλο. Αν πάλι ακολουθήσεις τα ίδια νέβρα την αντίθετη γραμμή, θάν τα δεις πού κλαδώνουν σε μικρότερα κι' όσο πές μικρότερα, ως πού καταντούν τόσο μικρούλια πού με το μάτι δε φαίνονται· κοιτάζοντάς τα όμως με μικροσκόπι, θάν τα δεις πώς προχωρούν ακόμα μικραίνοντας πάντα, ως πού καταντούν οι πιο ψιλές κλωνίτσες πού φαντάζεσαι.

Τα αιματοστάμνα με τον ίδιο τρόπο σμίγουν και γίνονται μεγαλύτερα κι' όλοένα μεγαλύτερα σωληνάκια, πού τέλος καταντούν όλα, καθώς θα δούμε, στην καρδιά. Κάθε μέρος του κορμιού, έξόνε μερικιά, είναι φορτωμένο νέβρα κι' αιματοστάμνα. Τα νέβρα αρχίζουν όλα από το μιάλο ή το ραχόσκονο, κι' οι φλέβες όλες από την καρδιά. Έτσι λοιπόν κάθε μέρος του κορμιού λάμπεται από δύο κέντρα, δηλαδή από την καρδιά κι' από το μιάλο ή ραχόσκονο. Όταν προχωρήσουμε λίγο περισσότερο, θα δεις πόσο σημαντικό είναι να θυμάσαι άφτό το πράμα.

12. Νά λοιπόν πώς είναι κανωμένο το κορμί. Πρώτα πρώτα έχουμε τó κεφάλι. Στο κεφάλι έχουμε την κάρα, σκεπασμένη με πετσι και σάρκα, και με μέσα της τó μιάλο. Η κάρα άκουμπά στην κορφή του ραχοκόκκαλου, όπου τó κεφάλι σμίγει τó λαιμό. Στο άπάνου μέρος του σβέρκου ή λαιμός χωρίζεται σε δύο σωληνάκια, τó λαρύγγι και τόν καταπίονα. Άφτά σκεπασμένα με πολλά ποντίκια κατεβαίνουν τó σβέρκο μπροστά από τó ραχοκόκκαλο, και σά φτάσουν ως στή γραμμή των ώμων μπαίνουν στο μεγάλο κούφωμα του κορμιού, και πρώτα πρώτα στο άπάνου του τó μέρος, δηλαδή στο στήθος.

Έδώ τó λαρύγγι τελιώνει στα πλεμόνια. Ό καταπίονας όμως κατεβαίνει, ίσα διαπερνώντας τó στήθος κολλητά με τó ραχοκόκκαλο, κι' έπειτα από μια τρύπα του φράχτη μπαίνει στην κοιλιά, όπου φουσκώνει και γίνεται στομάχι. Κατόπι πάλι στενέβει και γίνεται άντερα, κι' άφού ως άντερα κουλουριαστεί έδω κι' εκεί μέσα στο κούφωμα της κοιλιάς, τέλος πιά την παραιτή.

Βλέπεις λοιπόν πώς τó θρεφτικό Άβλάκι (γιατί έτσι λένε τó μακρύ σωληνάρι τó κανωμένο από καταπίονα, στομάχι, άντερα κτλ.) διαβαίνει ίσα πέρα τó κούφωμα του κορμιού χωρίς ν' άνοίγει μέσα του — έτσι όπως καμίνι λάμπας διαπερνά τή σφαίρα της. Ό,τι κι' ά χύσεις μέσα στο καμίνι δε θα βγει έξω στη σφαίρα· και τó ίδιο, μπορείς να γιομίσεις με κάτι τή σφαίρα, κι' ως τόσο να μείνει τó καμίνι δλότελα άδιο. Ά φανταστείς τή λάμπα και τά δύο γιαλιά — καμίνι και σφαίρα — μαλακά και λυγιστά άντις σκληρά κι' άλύγιστα, κι' υποθέσεις τó καμίνι μακρύ και κουλουριασμένο με τρόπο πές πού να γιομίσει τó σφαιρικό γιαλί, θα πάρεις άρκετά καλή ιδέα του πώς τó θρεφτικό άβλάκι είναι τοποθετημένο μέσα στο κούφωμα του κορμιού.

Έξόν τó θρεφτικό άβλάκι, έχουμε ακόμα μέσα στο στήθος όχι μοναχά τó λαρύγγι και τά πλεμόνια, παρά ακόμα και τήν καρδιά με τά μεγάλα της σωληνάκια, και μέσα στην κοιλιά βρίσκεται τó συκώτι, τά νεφρά, κι' άλλα όργανα.

Άπό τά δύο άφτά μεγάλα κούφωματα, μαζί με ό,τι κλιούνε μέσα τους και μαζί με τά από σάρκα και πετσι τυλίγματα πού κάνουν τούς τοίχους των κούφωμάτων, γίνεται ό κορμός, και στον κορμό είναι σφηνωμένα τά άρμόδετα σκέλια και βραχιόνια. Άφτά, κούφωματα μεγάλα δεν έχουν, και τó θρεφτικό άβλάκι δεν τ' άγγίζει· πουθενά.

Άκόμα ένα πράμα πρέπει να παρατηρήσει. Ένα μοναχά θρεφτικό σωληνάρι ύπάρχει, καθώς κι' ένα συκώτι και μια καρδιά· όμως έχουμε δύο νεφρά και δύο πλεμόνια, από ένα ζερβόδεξα, πολύ όμια τó ένα με τó άλλο. Έχουμε τó ίδιο δύο βραχιόνια και δύο σκέλια, και τά δύο πές απάράλλαχτα. Έχουμε όμως μοναχά ένα κεφάλι, μά τó ένα του τó μέρος είναι πές απάράλλαχτο με τó άλλο. Έτσι και τά δύο τά μέρη του ραχοκόκκαλου είναι απάράλλαχτα, όπως είναι άκόμα και τά δύο μισόσφαιρα του μιάλου και τά δύο μισά του ραχόσκονου.

Δηλαδή, άν κόψεις τó κουνέλι σου στή μέση από τή μύτη ως στην ούρά, θα βρεις πώς — εξαίρωντας τó θρεφτικό άβλάκι, τήν καρδιά, και τó συκώτι — τó ένα του μισό είναι άπάνου κάτου ταίρι του άλλου.

Τέτια είναι ή κατασκευή του κουνελιού, και ως προς τά μέρη πού ζήγησα είναι και τó δικό σου κορμί απάράλλαχτα κανωμένο τó ίδιο.

(Άκολουθεί)

ΑΛΕΞΑΝΤΡΑ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ

ΝΕΡΑΝΤΖΟΥΛΑ

Ποῦναι ἡ πρώτη σου ἐμορφάδα,
Τὸ καμάρι τὸ πολὺ;
Ποῦναι τὰνθια σου κ' ἡ χάρη,
Νεραντζούλα φουντωτή;

Τὸ παινέφτηκες μὰ μέρα,
Νεραντζούλα, πὼς καμιά
Δέν εἶναι ἄλλη σάν και σένα
Στολισμένη μὲ μορφιά.

Τίκουσ' ὁ σκληρὸς ὁ Χάρος
Και σὲ ζήλεψε ὁ φονιάς
Κέγινε βοριάς κι ἀνιάρρα
Και σάγκάλιασε μὲ μιὰς.

ΒΑΡΑΕΝΤΗΣ

ΔΟΥΚΙΑΝΟΥ

ΚΡΟΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Γράμμα πρῶτο.

Έγώ στον Κρόνο γειά νάχη. Σου εἶχα γράψει πιά και προτήτερα, φανερόντάς σου σε ποιὰ θέση βρίσκουμαι και πὼς από τή φτώχεια κιντυνεύω μανάχα εἶω να μην εἶχω μέρος στη γιορτή, πού παραγγειλες, άφού σου πρόστασα και τούτο—γιατί τó θυμάμαι — ότι είναι πολύ παρκλογο, άλλοι από τούς ανθρώπους να παραπλουτίζουν και να διατκεδίζουν χωρίς να δίνουν από όσα εἶχουν και στους φτωχότερους, κι' άλλοι να πεθαίνουν από τήν πείνα, και μάλιστα ενῶ αρχίζουν τά Κρόνια· μά άφού δε μου άπάντησες τότε τίποτα, θάρρεψα πὼς πρέπει να σου ξαναθυμίσω τά ίδια. Γιατί έπρεπεν, ὡ χαριτωμένη Κρόνο, πρώτα να βγάλης κατὰ μέρος αὐτή τήν άδικια και να βάλης στη μέση για όλους τάγαθά κι' έπειτα να διατάξης να γιορτάζουμε. Μά καθώς εἴμαστε τώρα, εἴμαστε όπως τó μερμηήγι μπρός στην γκαμήλα, καταποῦ λέει κ' ή παροιμία. Η καλλίτερα φαντάσου ένα τραγικό θεατρίνο πού τó ένα πόδε του πατάει σ' άψηλό μέρος, όπως είναι τά τραγικά

Dr KARL DIETERICH

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΕΣ

ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ*

Στη Ρουσία ὁ πρώτος πού στράφηκε με συνείδηση εναντίον της εκκλησιαστικής γλώσσας, εἶταν ὁ μεταφραστής Τρεδιακόφσκι· ή μεταφραση του «Voyage à l'île d'amour ou la clef dascoeurs» πού εἶδε τó φῶς στα 1730, εἶταν τó πρώτο βιβλίο πού γράφηκε στη νεώτερη ρούσικη γλώσσα, έννοείται πολύ άδέξια άκόμα. Ό ποιητής και πνευματικός θεμελιωτής του πανεπιστήμιου της Μόσχας Λαμονόσοφ εξακολούθησε στα μέσα του 18ου αἰώνα τó έργο του Τρεδιακόφσκι, πρώτος όμως ὁ ιστορικός Καράμσιν έγκρέμισε τελειωτικά πρὸ 100 χρόνων τήν κυριαρχία της εκκλησιαστικής γλώσσας όταν αμέ τόν εισιτήριο λόγο του της σλαβινορούσικης Ακαδημίας της άμοφισβήτησε τó δικαίωμα να ύπαγορευή αὐτή τή γλώσσα, τήν περιόρισε στα σύνορά της και άναγνώρισε τή φιλολογία και όχι τήν άκαδημία ως

Κοιτάξτε φύλλο 185.

άνώτερο δικαστήριο για τή γλώσσα». (Α. Вгисск-пер, Ιστορ. της ρούσ. φιολ. σελ. 139).

Ταυτόχρονα σχεδόν άκολούθησε τó άποτίναγμα του εκκλησιαστικού σλαβικού δεσμού στη Σερβία, όπου ὁ Δ. Όμπράδοβιτς στα 1750 άρχισε τó ελευθερωτικό έργο και ὁ Στεφάνοβιτς Καράτζιτς, ὁ φίλος του Ι. Γκρίμ τó άποτελείωσε στην αρχή του 19ου αἰώνα· περισσότερο από παντού άλλου βάσταζε ὁ Βυζαντινισμός στην Ελλάδα· και ὁ Α. Κοραής πού έζησε πρὸ 100 χρόνων δεν εἶταν ελευθερος άπ' αὐτόν· περισσότερο έκαμε ή λαϊκοεθνική αντίδραση στην ποίηση στα μέσα του 19ου αἰώνα και στην πεζογραφία μόλις στο τέλος του και ως τά σήμερα δεν ένιχνε δριστικά άκόμα.

Όσο εἶταν σφιχτοκολλημένο αὐτό τó ξένο γλωσσικό δέμμα εἶταν κολλημένη κατ' ανάγκη και ή ξένη φιλολογική ύφή και άν τó έξωτερικό εἶταν εκκλησιαστικό εἶταν και τó ύφάδι κλασικιστικό, δηλαδή πάλι σ' εκείνη τήν καθαρά έξωτερική έννοια, όπως οι Βυζαντινοί κοκετάριζαν με τήν κλασική αρχαιότητα, ή όπως τó έκανε ή μη άστική φιλολογία τόν 17ο αἰώνα στη Γερμανία. Γιατί όπως οι Βυζαντινοί, έτσι και οι σλάβοι δεν εἶχαν καμιά έξωτερική συνάφεια με τήν αρχαιότητα, γιατί ή εκκλησιαστική δεσποτία και τó άσημαντο καλλιτεχνικό πνεῦμα δεν

άφινε να έρθη καμιά άναγεννητική, κίνηση όπως στη Δύση. Ίδίως στη Ρουσία ή δημοκρατική αρχαιότητα εἶταν μισητή από πολιτικούς λόγους. Και ύστερα άκόμ' από τó 1848 εἴγυρεψε ή κυβέρνηση να έμποδιστ τή διδασκαλία της αρχαίας ιστορίας με τήν περιφημη δικαιολογία πὼς ὁ θεός μόνο για τιμωρία της ειδωλολατρείας τους εστέρησε τούς Έλληνες και τούς Ρωμαίους από τ' αγαθά της αὐτοκρατορίας (!) Τό ίδιο κρινουν κ' οι Βυζαντινοί ύπό εκκλησιαστική έποψη—ως λυσσώδεις έχθροί των Λατίνων—τήν αρχαιότητα και έτσι εἰξηγείται τó ότι στη Ρουσία ως τήν εποχή του μεγάλου Πέτρου δεν ήξεραν ούτε τó όνομα της αρχαιότητας και τó ότι ή άγία Ρουσία και τάρ' άκόμα είναι ή αντίκλασικότερη από όλες τις χῶρες.

Αν μολαταῦτα όλες οι φιλολογίες της ανατολικής Ευρώπης επέρασαν από τήν ψευτοκλασική περιόδο τους και μάλιστα στις αρχές του 19ου αἰώ-τα, αὐτό φυσικά εἰξηγείται από τή δελεαστική επίδραση πού έκαμε σ' όλες ὁ γαλλικός κλασικισμός, πού ὁ αντίλαλος του, με τó καθυστερημά τους στον πολιτισμό, τους έφθασε 70 χρόνια άργότερα, όταν πλέον ή Ευρώπη εἶχε υπερικήσει αὐτό τó κλασικό μασκάρεμα. Ό ρούσικος, ὁ πολωνικός, ὁ ρουμανικός και νεοελληνικός Παρνασσός εἴγμισε τότε από κα-

ποδήματα, και τάλλο του ες είναι ζυπόλυτο. Άνι-
σως λοιπόν περπατή δντας έτσι, βλέπεις πώς είναι
ανάγκη αυτός να γίνεται τότε άψηλός και τότε χα-
μηλός, με όποις πόδι θα προχωρούσε· έτσι είναι και
στη ζωή μας ή ανισότητα· και οι λίγοι άφου φο-
ρέσουν ποδήματα που τάδωσαν ή τύχη μας περη-
φανεύονται, ενώ οι περισσότεροι περπατούμε πεζά
και χαμηλά, μολοντί θα μπορούσαμε, ξέρε το καλά,
να μη παρασταίνουμε χειρότερ' άπ' αυτούς και να
διασκελίζουμε, άνίσως και μς στόλιζε κανένας όμοια
με κείνους. Και όμως άκούω τους ποιητάδες να λέν
ότι τον παλιό καιρό δέν ήταν τέτοια τά πράματα
για τους άνθρώπους, όταν κυβερνούσες ακόμα μονά-
χος σου, παρ' ή γις χωρίς να τή σπέρνουν και χω-
ρίς να τήν όργόνουν τους γεννούσε τάγαθά, κ' ήταν
για τον καθένα δειπνο έτοιμο ως που να χορτάση,
κ' έτρεχαν τά ποτάμια έλλα κρασί, κι έλλα γάλα
και μερικά και μέλι· και το πιο μεγάλο, λένε ότι
οι ίδιοι κείνοι άνθρωποι ήτανε χρυσάφι, κ' ή φτώ-
χια μήτε καν τους σίμονε καθόλου. Μά έμεις οι τω-
ρινοί μήτε μολύβι φυσικά μπορούμε να φανοίμε παρ'ά
και κάτι προστυχότερο άπ' αυτό, και ή θροφή βρίσκε-
ται για τους πιο πολλούς με βάσανα, κ' ή φτώχια
κ' ή στέρηση κ' ή δυστυχία και το άλλοίμονό μου
και το πούθε θα μωρέσω να ζήσω και το άναθεμά
σε τύχη και πολλά τέτοια υπάρχουν για μς τους
φτωχούς. Κι λιγώτερο, ξέρε το καλά, θα λυπού-
μαστε γι' αυτά, άνίσως και δέ βλέπαμε να έχουν
τόσο μεγάλη εύτυχία οι πλούσιοι, που έν και θη-
σαύρισαν τόσο χρυσάφι και τόσο άσήμι κ' έχουν τόσα
ρούχα και δούλους κι άμάξια και σπίτια μεγάλα
και χωράφια κι άπόχτησαν παρ'ά πολλά τέτοια ξε-
χωριστά, όμως ποτέ δέν έδωσαν και σ' έμας τίποτις
άπ' αυτά, παρ'ά μήτε να κοιτάξουν το λαό κατα-
δέχονται.

Αυτά μς φουρκίζουν πρό πάντων, ω Κρόνο, και
θαρρεύμε άνυπόφερτο το πράμα, ό πλούσιος ξαπλω-
μένος σε πορφύρες να χαίρεται τός' άγαθά ρεβγούμε-
νος και να καλοτυχιζεται άπό τους συντρόφους του
γιορτάζοντας πάντα, κ' έγώ κ' οι όμοιοι μου να
όνειρευόμαστε πούθε θα μς έρθουν τέσσερεις πεντάρες
για να μωρέσουμε να κωιμηθούμε άφου γιομίσουμε
τήν παραδαρμένη μας ψωμί ή πληγούρι, προσπαθί-
ζοντας με κάρδαμο ή με βορβούς ή με κρομμύδια.
"Η λοιπόν, ω Κρόνο, να τάλλάξής αυτά και να τά
τροποποιήσης για να ζούμε με τον ίδιο τρόπο, ή στα
τελευταία να προστάξής εκείνους τους πλούσιους να

μην άπολαβαίνουν μονάχοι τους τάγαθά, παρ'ά από
τόσα καντάρια χρυσάφιού να χαρίσουν και σ' έμας
τουλάχιστο μια όκξ κι από τά ρούχα τους τά
σαρακαφαγωμένα καν, πράμα που δέ θα τους λυ-
πούσε· αυτά που χωρίς έλλο θα χαλάσουν και θα
λυώσουν άπό τον καιρό να μς τά δώσουνε για να
τά φορέσουμε καλλίτερα, παρ'ά να σαπίσουν άπό τήν
πολλή μούχλα μέσα στα έρμάρια και τά μπαούλα.
Κι' ακόμα καθένας τους να δίνη δειπνο, άφου κα-
λέση τότε τέσσερεις και τότε πέντε φτωχούς· μά να
μην κάνη δειπνο όπως τώρα, παρ'ά δημοκρατικώ-
τερα, για να έχουν όλοι το ίδιο μερτικό· και να μη
τήν τυλόνει κ'τός άπό φαγιά και να προσμένη όρθός
ό δούλος, ίσαμε που να βαρεθ'η τρώγοντας, κι όταν
έρθη σ' έμας ενώ ακόμα έτοιμαζόμαστε να κάνουμε
άρχή, να μς προσπερνάη, άφου μς δείξη μονάχα
τή χύτρα ή όσο άπόμεινε άπό τήν πήττα· μήτε άμα
φέρουν μέσα τον ψητό χοίρο να βάζη αυτός, που το
μοιράζει, στον άφέντη δλάκερο το μισό κομματι μαζι
με το κεφάλι και στους άλλους να παρουσιάξη τά
κόκκαλα σκεπασμένα· και να είπη προτίτερα στους
κεραστήδες να μη περιμένουν ίσαμε που να ζητήση
έφτά φορές κανένας άπό μς για να πιη, παρ'ά άφου
προστάξη μια φορά, άμείσως να του χύνουν κρασί
και να του δίνουν, άφου το γιομίσουμε, μεγάλο ποτήρι
καθώς στον άφέντη· μά και το κρασί να είναι ένα
και το ίδιο για όλους τους χαροκόπους. Γιατί που
είναι γραμμένος ό νόμος αυτός: εκείνος να μεθάη με
μοσκάτο κ' έμένα να φουσκόνη ή κοιλιά μου άπό το
μούστσι ;

"Αν τά διορθώσης αυτά και τους αλλάξής τήν
τάξη, ω Κρόνο, θα κάμης να είναι ή ζωή ζωή κ' ή
γιορτή γιορτή, άλλίως εκείνοι ες γιορτάζουν, μά κ'
έμεις θα γονατίσουμε στους βωμούς παρακαλώντας,
άμα έρθουνε για το φαί, άφου λουστούν, το παιδί να
τους σπάση το κροντήρι, άναποδογυρίσαντας το, κι ό
μάγερας να τους ταικίση τή σάλτσα και κάνοντας
λάθος να τους ρίξη το αλγοτάραχο στη φακή· κ'
ή σκύλα άφου μπη μέσα κρυφά να φάη όλο το λου-
κάνικο, έχοντας άλλο το νου τους οι μαγέροι, και
τή μισή πήττα· κι ό χοίρος και το λάφι και το
γουρουνόπουλο εκεί που θα ψαίνονται να κάνουν το
ίδιο που λένε ό "Όμηρος για τά βάρδια του "Ηλιου·
ή καλλίτερα να μη σέρνονται μόνο παρ'ά να πη-
δήσουν και να φύγουν [κατά το βουνό μαζι με τις
σούβλες· κ' οι όρνιθες οι παχιές, έν κ' είναι πια
χωρίς φτερά κ' έτοιμασμένες, να πετάξουν κι αυτές

και να φύγουν, για να μη τις εγγλετίσουν καθόλου.
Και πρό πάντων αυτό που θα τους λυπήση περισσό-
τερο : το χρυσάφι να το ξεχώσουν άπό το θησαυ-
ροφυλάκιο κάτι μερμήγκια σαν τά "Ιντιάνικα και
να το φέρουν τή νύχτα έξω στο κοινό· και τά ρού-
χα τους άπό τήν άμέλεια των οίκονόμων να τά κα-
τατρυπήσουνε σαν κόσκινα τάγαπημένα ποντίκια,
που να μην παραλλάξουν καθόλου άπό ψαράδικο δί-
χτι, και τά κοπέλια τους τά όμορφα και μακρο-
μάλλικα, που τά λένε "Γάκινθους ή "Αχιλλέθδες ή
Νάρκισσους, τήν ώρα που τους προσφέρουν το ποτή-
ρι να γίνουνε παραφλά, σιγοπέφτοντας τά μαλλιά τους,
και να βγάλουνε μούσι μυτερό, όπως είναι στις κω-
μωδίες κείνοι που έχουνε γενεία σαν σφήνες, και να
είναι το μέρος του κεφαλιού τους κοντά στα μηλιγ-
για μαλλιαρό που να τρυπάη πολύ και το άναμεσα
γιαλιστερό και γυμνό. Αυτά και "περισσότερ' άπό
τούτα θα παρακαλέσουμε, άνίσως δέ θέλουν, άφου
διώξουν αυτόν το μεγάλο εγωισμό τους, να είναι
πλούσιοι για όλους και να δώσουν και σ' έμας άρ-
κετά.

Μετάφρασμα ΗΑΙΑ II. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ

Ο Καλογιάννος.

Βασιλιάς των πουλιών είναι ό καλογιάννος· γιατί
μια φορά έζητούσαν τά πουλιά βασιλιά και ό Θεός
τους είπε να γίνη κείνος, που θα πετάξη ψηλότερα.
Τά πουλιά δέν ήθελαν, γιατί ήξεραν πώς θα γίνη
ό άετός· μόνον ό καλογιάννος έπέμενε. Παραδέχτη-
καν λοιπόν τά πουλιά, πετάει ό άετός και άμα έπέ-
ρασε όλα τά πουλιά στο ύψος και έφτασε ως εκεί,
που δέν μπορούσε να πετάξη πλέον ψηλότερα, έφώ-
ναξε. «Ποιός μπορεί να πετάξη ψηλότερα άπό
μένα ;» "Ο καλογιάννος που είχε κρυφτή στη εάχη
του άετού, άνατινάχτη όλίγο κ' έφώναξε· «'Εγώ».
Και έτσι έγινε βασιλιάς.

(Άπό τις «Παραδ.» του κ. Ν. Γ. Πολίτη).

Η Λαμπιδούσσα.

Είς τή Λάστο, το βουνό που είναι στην Κάρπαθο,
βγαίνει ένα βοτάνι που το λένε λαμπιδούσσα. Αύ-
τό όταν τή φάγη κανένα ζω χρυσένονται τά δόντια
του. Τή λαμπιδούσσα τήν ξέρουν οι Φράγκοι και
άπό αυτή κάνουν χρυσάφι.

(Άπό τις «Παραδ.» του κ. Ν. Γ. II.)

ρικτούρες έλλήνων, ρωμαίων και γάλλων ποιητών,
άπό θεές, μούσες και χάριτες. Άτελείωτα έπη έστι-
χουργήθηκαν και δράματα γράφηκαν με όλους τους
κανόνες τής τρυπλής ενότητας, τά διάφορα είδη ύφους
καθιερώθηκαν, το άύψηλό» για το έπος και τήν
ώδη, το «μείσο» για το δράμα και έλεγείο, το «ατα-
πεινόν» για τήν κωμωδία και το τραγούδι. Τότε
έξορίσθη κι άφορίσθη ή πεζογραφία, ώστε στη
Ρουσία να μην τολμά ούτε ένας Πούσκιν να τή
μεταχειρισθ'η και στις νεοληνικές χώρες μόλις στα
τελευταία πενήντα χρόνια του 19ου αιώνα τ'όπρη
πάλι άπάνω της. Ένωσείται όλη αυτή ή «Ποίηση»
είταν παιχνίδι άρχοντικό, μονάχα «διασκεδάση του
πνεύματος», και όχι ανάγκη τής καρδιάς και τής
φαντασίας. Μαζι της όμως έσβυσε και το «ancien
regime» στη φιλολογία.

Οι συμφωνίες τής πρώτης φάσης του ξετυλίγμα-
τος των φιλολογιών τής άνατολικής Ευρώπης είναι
κατά συνέπεια τής πολιτισμοιστορικής φύσης, το
περιεχόμενο τους το άνακάτωμα βυζαντινής ουσίας
με γαλλική μορφή, λοιπόν τεχνικά στολιδοφορμένος
άταβισμός. Η γνήσια αυτόχθονη εθνικότητα έκοι-
μούνταν ήρηνικά κάτω άπό το ξένο, το κολλημένο
δέρμα, που τουλάχιστο είχε αυτό το καλό ότι το
φύλαγε και το διατηρούσε όσο ναποξεραθ'η κάτω

άπό τις θερμές άχτίνες του ήλιου του πολιτισμού
τής Δύσης το βυζαντινό δέρμα και να φανούν τά παρ-
δαλά άστραφτερά λείπια. Κ' εκείνες οι θερμές άχτί-
νες του ήλιου ήταν ό δυτικοευρωπαϊκός ρωμαντισμός,
ειδικά ό βυρωνικός, και αυτά τά λείπια ή σλαβική
ψυχή, όπως πλήθια και εαυθιά φανερώνεται στην αυ-
τοφύτρωτη λαϊκή ποίηση και σ' έξευγενισμένη μορφή
στις μεγάλες ποιητικές προσωπικότητες τής άνατο-
λης που ως τήν ώρα βίβια ή ρούσικη ποίηση πα-
ρουσίασε. Τόσο μακριά όμως ή παρατήρησή μας δέν
μπορεί να πάη γιατ' έδω, τά σημεία τής σύγκρισης
παύουν, ή ρούσικη φιλολογία ήπλώνεται πλατεία
πέρα άπό τις γειτονισίες της. Μολοτούτο και εκεί,
ως τά 1860 δηλαδή είναι ένα άρκετό διάστημα
άκόμα. Έμεις είμαστε στα 1820 και ή εξέλιξη των
άκόλουθων 30 χρόνων προσφέρει ακόμα πολυάριθμους
παραλληλισμούς άναμεταξύ στις φιλολογίες τής άνα-
τολικής Ευρώπης.

Κατά πρώτο θα φαν'η αυτό παράξενο· γιατί θα
νόμιζε κανείς πώς με το πέταγμα του βυζαντινού
δέρματος και με τήν άκλουθούσα αυτό έξεθνίκευση
τής ποιητικής παραγωγής έπρεπε να βγούν στο φως
τώρα και οι εθνικές άτομικές ιδιότητες στη φιλο-
λογία. Σ' αυτό δυό ένστάσεις έχει να κάμη κανείς:
πρώτα οι άνατολικοί λαοί τής Ευρώπης δέν έχουν

τόσες εθνικές και πνευματικές διαφορές μεταξύ τους
όπως οι γερμανικές και ρωμνικές, ή εθνικότητά
τους π.χ. παρουσιάζει μια καταπληκτική ενότητα,
ή λαϊκή τους ποίηση δείχνει ένα πλήθος όμοια χαρα-
κτηριστικά στο σύνολο και στα καθέκαστα· ες πα-
ρατηρήσει κανένας π.χ. πόσο μεγάλο είναι το συνάλ-
λασμα σε μεγάλες προσωπικότητες διάφορων εθνών
στις άνατολικές φιλολογίες, κατάδηλη συνέπεια του
μεγάλου άνακατώματος στην άνατολή· στη ρούσικη
φιλολογία άπαντάει κανείς όχι μόνο πολλούς ποιη-
τάδες άπό άλλες σλαβικές φυλές αλλά και άπό γερ-
νική, ρουμουνική και έλληνική καταγωγή. Κ' ή ρου-
μουνική παρουσιάζει πάλι πολλά όνόματα που φανε-
ρώνουν νοτιοσλαβικό και έλληνικό γένος. Έξάλλου
στη νεοελληνική φιλολογία βρίσκει κανείς πώς μερικοί
άπό τους καλλίτερους αντιπροσώπους της—τί εθνο-
λογική σημασία δέν έχει αυτό!—δέν είναι έλληνικής
άλλά νοτιορουμανικής, αλβανικής, βενετσιάνικης,
και νοτιοσλαβικής καταγωγής—μ' ένα λόγο βλέπει
κανείς πώς παντού συναλλάζονται τά νήματα. Και
δύτερα ένεκα τής έλλειψης ιδιαίτερης καλλιτεχνι-
κής παράδοσης είταν εκτεθειμένοι στην κοινή επί-
δραση ώρισμένων ευρωπαϊκών πρότυπων. Τέλος πα-
ρουσιάζονται με όλη τή διαφορά των ποιητικών άτο-
μικότητων κάποια σημεία πνευματικής συμφωνίας

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἀρ. 10.—Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 10

20 λεφτά τὸ φύλλο λεφτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κίσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν Σταθμοῦ Τροχιδόδρου (Ὁφθαλμιατρεῖο), Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ καπνὸπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια) στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλὴ).

Ἡ συντροπὴ πλερώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΓΙΑΤΙ

στὸ τελωνεῖο νὰ δουλεύουνε μόνο Μανιάτες; Μήπως οἱ Σαντορινοὶ δὲν ἔχουν πλάτες γερές; Μήπως οἱ Τσιριγιώτες ἔχουν τὰ χέρια τους μουδιασμένα καὶ δὲν μποροῦνε νὰ σηκώσουνε μιὰ βαλίτσα ἢ νὰ φορτώσουν ἓνα μπαούλο στὸ κάρο; Ποιὸς δημιούργησε τὸ Μανιάτικο αὐτὸ Κράτος μέσα στὸ πρῶτο τελωνεῖο τοῦ Κράτους, στὸ πρῶτο σκαλοπάτι πού θὰ πατήσει ὁ ξένος διὰν ἔρθει στὴν πατρίδα μας;

Δὲν κατηγοροῦμε τοὺς Μανιάτες γιὰ δολοφόνους. Δολοφόνους βρίσκονται σὲ κάθε γωνιὰ γῆς, καθὼς ὑπάρχουν καὶ χιλιάδες Μανιάτες ἡμεροί, ἐργατικοί, περὴφανοί, φιλότιμοι. Δὲν κατηγοροῦμε τοὺς Μανιάτες, οὔτε λέμε πὼς Μανιάτης σκότωσε τὸν Κρητικὸν σιὸν Περαία. Τὸν Κρητικὸν τὸν σκότωσε ἓνας κοινὸς δολοφόνος πού ἔτυχε νὰ γεννηθεῖ στὴ Μάνη, ὅπως μποροῦσε ἀξιόλογα νὰ εἶχε γεννηθεῖ καὶ σὲ κάθε ἄλλῃ ἐπαρχίᾳ τοῦ Βασιλείου μας. Καὶ γιὰ νὰν τὰ λέμε καθαρότερα τὰ πράματα, ὁ

πού σὰ νησιὰ προβάλλον ἀπὸ τὴ θάλασσα μὲ τὰ ρέματα τους καὶ θυμίζον πὼς μιὰ φορὰ εἴταν ἰδῶ πέρα μιὰ παλιὰ ἐνωμένη στεριά μὲ κοινὴ πνευματικὴ κατασκευὴ πού τὰ στοιχεῖα τῆς ἔχουν τὴν πηγὴ τους στὴ βυζαντινὴ ἐποχὴ.

Πρῶτος ἦρθε ὁ ρωμαντισμὸς, ἐπειτα ἀπὸ τὸ μαχμουρλίκι τοῦ φευτεκλασικισμοῦ, νὰ ἐλευθερώσῃ τις ψυχές· ἐλύτρωσε πράγματι τις ποιητικὲς δυνάμεις τῆς νοτιοανατολικῆς Εὐρώπης καὶ μάλιστα χαρακτηριστικὰ εἴταν ἐκείνη ἢ σκοτεινόφλογη παραλλαγή τοῦ ρωμαντισμοῦ ἢ βλαστημένη ἀπὸ τὸν παγκόσμιο πόνο τοῦ Μπαίρον. Μποροῦμε τῶντι νὰ πούμε: Ὁ Μπαίρον εἴταν ὁ Μωυσῆς πού εἰδείε τὸ δρόμο πρὸς τὴ γῆ τῆς ἐπαγγελίας τῆς ποίησης πρὸς τὴν ἀνατολικὴν Εὐρώπην πού ἔσθινε μέσα στὴν πνευματικὴ ἔξορία: Ὅχι μόνο στὴ Ρουσία ἀλλὰ καὶ στὴν Πολωνία καὶ στὴν Ρουμανία καὶ στὴν Ἑλλάδα γεννήθηκε μιὰ ἀληθινὴ βωρονολατρεία πού εἴταν κάτι περισσότερο ἀπὸ ἀπλὴ μὸδα, ἂν καὶ κάποτε ἐκεῖ κατανοῦσε, πού εἶχε τὰ θεμέλια τῆς σὲ μιὰ ἐσωτερικὴ κατ' ἐκλογή συγγένεια, στὴν πεσιμιστικὴ, πικρὴ διάθεση τοῦ εὐρωπαϊοῦ τῆς ἀνατολῆς. Ὅποιος ξέρει τὰ ρούσικα, τὰ ρουμάνικα καὶ τὰ ἑλληνικὰ τραγούδια θὰ καταλάβῃ τί ἔνωσέ μ' αὐτό: ἐκεῖνο τὸ θλιβερό, διαβρωτικὸ χαρακτηριστικὸ συγγραπ-

ἀδρωπας αὐτὸς δὲ γεννῆθῃ κὲ δολοφόνος, ἀλλὰ δημιουργήθηκε τέτιος ἀπὸ τοὺς τρανοὺς μας πού δημιουργοῦνε φονιάδες, κλέφτες, πλαστογράφους καὶ κάθε λογῆς κακοῦργο καὶ μόνο ἄδρωπο τίμιο εἶναι ἀνίκανο νὰ δημιουργήσουνε.

Οἱ τρανοὶ μας λοιπὸ δημιουργήσανε καὶ τὸ Μανιάτικο Κράτος στὸ πρῶτο τελωνεῖο μας. Οἱ τρανοὶ μας φταῖνε πού τοποθετήσανε σ' αὐτὸ μόνο Μανιάτες καὶ δὲ βάλανε καὶ Ρουμελιῶτες νὰ ξουδετερώσουνε τοὺς Μανιάτες καὶ δὲ βάλανε καὶ Μωραῖτες νὰ ξουδετερώσουνε τοὺς Ρουμελιῶτες καὶ δὲ βάλανε καὶ Νησιώτες νὰ ξουδετερώσουνε τοὺς Μωραῖτες κ' ἔτσι τὸ Πειραιώτικο Τελωνεῖο νὰ μὴν εἶναι οὔτε Μανιάτικο, οὔτε Ρουμελιώτικο, οὔτε Μωραῖτικο, οὔτε Νησιώτικο, ἀλλὰ Τελωνεῖο Ἑλληνικό, πού δὲν εἶναι σήμερα καὶ πού δὲ θάνα, ἀλλοίμονο, ποτέ.

Τότε καὶ μοναχὰ τότε κὲ ὁ ἄμοιρος ὁ Κρητικὸς, ποῦφυγε ἀπὸ τὴν πατρίδα του κ' ἦρθε δῶ γιὰ νὰ πάει νὰ χύσει τὸ αἷμα του γιὰ τὴ Μεγάλῃ Πατρίδα, δὲ θὰ σκοτιωνότανε τόσο ἄτιμα καὶ τόσο ἄγρια μὲν πᾶν τὸ πόδι του στὴ λεύτερη Πατρίδα, στὴν ὄνειρεμένη χώρα πού γιὰ δαύτη αἰῶνες κ' αἰῶνες τώρα ἀγωνίζεται. Ἡ Λεύτερη Πατρίδα, βλέπετε, συνειδίξει νὰ καλοδέχεται μὲ τὴν κομπόουρα καὶ μὲ τὸ μαχαίρι τὰ σκλαβωμένα παιδιὰ τῆς.

ΑΛΛΟ

κακὸ πάλι αὐτὸ μὲ τοὺς «Ἐπιφανεῖς» καὶ μὲ τὰ κοκεταριστικά νάζια τους! Ὁ κ. Ρωμάνος, λείε, δὲν τάποφάσισε ἀκόμα ἢ θὰ πολιτευθεῖ ἢ ὄχι. Τὸ ἴδιο κὲ ὁ κ. Τοπάλης. Τὸ ἴδιο κὲ ὁ κ. Ρουσφετιάδης κὲ ὁ κύριος Κομματόπουλος κὲ ὁ ἓνας κὲ ὁ ἄλλος «Ἐπιφανής» μας.

Κατὰρα Θεοῦ κὲ αὐτό, νὰ μὰς ἀφίσουν οἱ κ.κ. Ἐπιφανεῖς σύζυλους στὴ μέση! Βαριεστήσανε, βλέπετε, οἱ ἀθρῶποι κὲ ἀποφασίσανε νὰποτραβηχτοῦν ἀφοῦ δὲν τὰ καταφέρανε νὰποβουλιάζουνε ἀκόμα—μὲ τὸ συμπάθειο, νὰ σώσουνε, θέλαμε νὰ ποῦμε—αὐτὸν τὸν τόπο. Καὶ τώρα, ἂν κάνουν κείνο πού μὰς φοβερίζουν, τί θὰ γινοῦμε; Θὰ μὰς παραδώσουνε στοὺς «ἀφανεῖς», γιὰ νὰποτελιώσουν αὐτοὶ τὸ γδάρσιμό μας;

«ΥΠΟ

τῶν Ἀστυνομικῶν ὀργάνων συνελήφθη χθὲς δυνάμει

τοῦ παράπονου, ἐκείνη τὴν παράτησε τῆς εὐθυμίας πού δὲ φτάνει τὴν ἀπόλαψή της γιὰ τὴν πάντα μιὰ σταλαματιὰ πικρὴ στάζει στὸ ποτήρι τῆς χαρᾶς, πού δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἀκράτητη, πού ἔχει τὴ γεῦσι ζουμερόγλυκου μὰ λίγο σαπισμένου καρπού. «Μοιρολόγι» τὴ λέει ὁ Ἕλληνας—καὶ θάρρῳ κὲ ὁ Σλάβος—αὐτὴ τὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς, πού ἔχει βέβαια κάτι ἐλαφρὰ παθολογικὸ, πού στὴν περασμένη ἀπὸ τὸν παγκόσμιο πόνο ποίηση τοῦ Μπαίρον ἐδημιούργησε μορφές πού ὅλες οἱ ποιητικὲς ἰδοφυές τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης, ἦσαν μιὰ ἀποκάλυψη καὶ ἀναγνώρισαν κάτι τι ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ τους σ' αὐτές. Σ' αὐτὸ συντελεῖ καὶ ἓνα ἄλλο ἀκόμα: ἡ στάσις τοῦ ποιητοῦ τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης ἀπέναντι τοῦ κοινού του.

Κάθε γνήσια καὶ ἠραιστειογέννητη ποιητικὴ ἀτομικότητα πού ἀναδείχτηκε στὴν ἀνατολικὴν Εὐρώπην, εἴταν καὶ εἶναι ἐν μέρει ἀκόμα καταδικασμένη στὴν ἀπομόνωση. Ἡ ἀντίστασις τοῦ ἀσύμπερου κοινού εἴταν σ' αὐτὴ τὴν περιοχὴ τῆς ἀδρανούς παραδόσης πὺς δυσκολοκίχητη ἀπὸ παντοῦ ἄλλου. Ἐνῶ στὴ δυτικὴν Εὐρώπην ἡ ποίηση φύτρωσε ἀπὸ τὸν πολιτισμὸ, στὴν ἀνατολὴ φύτρωσε ἀπὸ τὴν ἀμάθεια καὶ εἶχε νὰ παλέψῃ μὲ τὴν ἀγνοια καὶ μὲ τὴν παρεξήγησι. Ἰδίως ἡ ρούσικη φιλολογία

ἐντάλματος τῶν ἐν Ναυπλίῳ Πλημμελειοδικῶν καὶ ὠδηγήθη εἰς τὰς φυλακὰς ὃ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας γραμματεὺς πρώτης τάξεως κ. Δ. Καλότυχος. Ὡς ἐγνώσθη, ὃ συλληφθεὶς κατηγορεῖται ἐπὶ πλαστογραφίᾳ.

Ὁ φίλος μας ὁ κ. Καλότυχος, μαθῆς, ὁ βιβλιοκάπηλος κτλ. πού μὲ τις τόσες καὶ τόσες καταγγελίες ἔμεινε ἀκούνητος, σὰ βράχος, στὴ θέσις του! Ἐμεῖς τὸν περιμέναμε, μὲ τὰ δυνατὰ μίσχ πού εἶχε, νὰ γίνῃ μιὰ μέρα κ' Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας καὶ τώρα ξαφνικὰ μὰς τονε χειρότονουνε πλαστογράφο. Μὴ χειρότερα! Εἶναι πιά νὰπελιπίζεται κανεὶς στ' ἀληθινὰ μ' αὐτὸν τὸν τόπο!

ΜΑΣ

ἄρρεσε πολὺ μιὰ γνώμη, λίγο παραξενὴ μὰ τῶσπ ἦρ στὴν οὐσία, πού δημοσιεύθηκε τὴ περασμένη Τρίτη στὴν «Ἐστία», καὶ τὴ δημοσιεύουμε καὶ μεις ἰδῶ.

«...Οἱ θεῶθεν ἀπεσταλμένοι θὰ συνελάμβανον καὶ θὰ εἰσῆγον εἰς δίκην καὶ θὰ κατεδίκαζον εἰς τὴν ἐσχάτην τῶν ποινῶν ἔλους τοὺς μεγάλους μὰς καὶ ἔλους τοὺς τρανοὺς καὶ τοὺς ζῶντας καὶ τοὺς προαπελθόντας, τοὺς ἀληθινούς αὐτοὺς δημιουργοὺς τοῦ κινήματος τοῦ Πειραιῶς καὶ τῶν σκηνῶν τοῦ Ἐλαγγελίου καὶ τῶν σανίδων τῶν προπερυσινῶν καὶ τῶν διαρπαγῶν τοῦ 97 καὶ δὲν ἐνθυμοῦμεθα ποίας ἄλλης ἀνέμου ριπῆς.

«Τοὺς δὲ Μανιάτας τοῦ τελωνείου καὶ τοὺς στασιάσαντας Κρητὰς καὶ τοὺς φοιτητὰς τοῦ Ἐλαγγελίου καὶ δὲν ἤξεύρομεν τίνας ἄλλους θὰ τοὺς ἐχαρακτήριζον ὡς τὰ ἀκούσια ἔργα τῶν δημιουργῶν τῆς σημερινῆς μὰς καταστάσεως καὶ θὰ τοὺς ἐκάλουν ἐπὶ δικαστηρίου ὡς μάρτυρας κατηγορίας».

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἰδέωφωττ. Ἀλήθεια πού μοναχὰ οἱ θεοστραβοί... κ' οἱ βουλευτὰδες μὰς δὲν τὴ βλέπουνε.

Ο ΔΙΑΣ

Μιστριώτης ἀστράψε καὶ βρόντηξε γιὰ τὸ Βασιλικὸ θέατρο θὰ παίξει στοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες, στὸ Στάδιο, κάπιο δρᾶμα ἀρχαῖο. Τοῦ καταπατοῦν τὰ οἰκόπεδα του, βλέπετε, κὲ ὁ θρῶπος ἀρχαῖε τὴν πέννα στὰ χέρια του νὰν τὰ περασπιστεῖ. Πρόπερου σήκωσε πανάσταση γιὰ τὴ μεταφραστικὴ ἢ Ὀρίστεια· φέτος δὲ θὰν τόχε γιὰ τίποτα, ἢ ζοῦσε

ἔχει νὰ διηγηθῇ πολλὰ παραξενὰ γι' αὐτό. Δὲν εἶναι περίεργο λοιπὸν ἂν οἱ καλλίτεροι ποιητὰδες τῆς ἐποχῆς ἐρρίχτηκαν στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Μπαίρον, τοῦ μὴ ἐνοσημένου καὶ τὸ ἴδιο ξένου ἀπὸ τὸν κόσμον. Ὁ Πολωνὸς Μιτσκιέβιτς, οἱ ρούσοι Πούσκιν καὶ Λέρμοντοφ, ὁ ρωμῶνος Ἐμινέσκου, ὁ Ἕλληνας Παράσχος (στὸν τελευταῖο ὁ βωρονισμὸς εἴταν ἐπίπλαστος μονάχα) ὁ Πούσκιν καὶ ὁ Μιτσκιέβιτς ἐλευθερώθηκαν κατόπι ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ, ὅμως σ' αὐτὸν χρωστοῦν τὴν καλλιτεχνικὴν τους ἐλευθέρωσιν καὶ αὐτὸ ἰσχύει ἐν γένει γιὰ τὸ ρούσικο ρωμαντισμὸ μ' ὅλη τὴν ἑλλειψή του σὲ φυσικοὺς βροὺς ζωῆς. Ἡ ἐκδούλεψή του εἶναι μεγάλη, μίκρυνε τὸ χάσμα ἀναμεταξὺ τῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς δύσης, ἐξευρωπαϊέσε τὴν ρούσικη φιλολογία καὶ τὴν ἐξεθνικέψε κιόλα. Τὸ ἴδιο μπορεῖ νὰ πῆ κανένας καὶ γιὰ τὸ ρουμάνικο καὶ τὸν ἑλληνικὸ ρωμαντισμὸ πού προσκολλήθηκαν πὺς πολὺ σὲ ρωμανικὰ πρότυπα· ὅ,τι ἔκκεμ ὁ Πούσκιν γιὰ τὴν ρούσικη, τὸ ἔκαμαν ὁ Ἀλεξάνδρῃς γιὰ τὴν ρουμάνικη, ὁ Σολωμὸς κὲ ὁ Βαλακωρίτης γιὰ τὴν ἑλληνικὴν.

Ὁ ρωμαντισμὸς δὲν εἰσχώρησε μόνος του χωρὶς τὴ συνδρομὴ τῆς δημοτικῆς ποίησης ἢ τουλάχιστο τῶν δημοτικῶν παραδόσεων. Ἄς θυμηθοῦμε μόνον τὸν τρόπο πὼς ἡ ὑπόθεσις τῆς παραδόσεως τοῦ ἀνεκρού

ὁ μέγας θαυμαστής του, νὰ σηκώση καινούρια πνασάση γιατί θά παιχτεί ἀρχαῖο δράμα στό πρῶτότυπο ἀπό τὸ Βασιλικὸ θέατρο κι ἔχῃ ἀπὸ τὸ δικό του τὸ μπουλούκι.

Πάντα ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴν τσίπη κι ὅταν ἀγωνίζεται κανεὶς μοναχὰ γιὰ τὴν τσίπη του, λέει καὶ τὶς ἀνοησίες πού εἶπε ἡ ἀφεινιά του, πῶς δηλ. τὰ ἀρχαῖα δράματα πρέπει νὰ παίζονται μόνο ἀπὸ φιλόλογους γιατί μόνο οἱ φιλόλογοι τὰ αἰστάσονται!

Ἀνοησία καὶ ψευτιά μαζί, ἀφοῦ οἱ μισοὶ μέσα στό θιάσο του δὲν εἶναι φιλόλογοι κι ἀφοῦ ὁ ἴδιος μᾶς τὸ τρανοῶλησε πέρου πῶς ὅλος ὁ κόσμος ἐνθουσιάστηκε στό Στάδιο μετὰ τὴν παράσταση τῆς «Ἀντιγόνης», γιατί ὅλος ὁ κόσμος τὴν ἐνωσε!

Ο ΣΕΒΝΤΑΛΗΣ

(Κατὰ τὸ Τουρκικόν).

Χτὲς βράδυ πού ἔτ' ἀγνάντεψα στό λογισμό μου μπῆκας, ἔρχονται πόνου στὴν καρδιά καὶ στὴν ψυχὴ μου γλύκες, τὸν ἴπνο δὲν τὸν νοιώθω πιά στὰ μάτια τ' ἀνοιγμένα, ἐμάνι λυπήσου τὸ σεβντᾶ, ἃ δὲ λυπᾶσαι ἐμένα.

Τὰ χεῖλη μου θέλουν νερό ὁ πόνος μου νὰ γιάνη, βράσε τὰ φυλλοκάρδια μου πούναι πικρὰ βοτάνι πάρε ἀπ' τὸν ἥλιο τῆς αὐγῆς τοῦ λουλουδιοῦ τῆς ζῆλιας στό σιδερέκλειστον ὄντᾶ πούχει καράσα χίλια τὸ ἄτι τοῦ πατέρα σου νὰ ἴδῃ τὴν ὁμορφιά σου ἀπ' τὸ κρυφὸ τὸ στρώμα σου κι ἀπὸ τὴν κάμερά σου μιὰ νύχτα μόνο του νὰ βῆ καὶ σὺν βουνοῦ ἀγέρι ἀπὸ τὸ ἔρμο σπῆτι σου σ' ἐμένα νὰ σὲ φέρη.

Παρὰ νὰ ζῶ χωρὶς ἐσὲ καλλιέχω νὰ πεθάνω, ἔτι δὴ κἀτὼ ἔχασα ἴσως τὸ βρῶ κεὶ πάνω, ἔζησα χρόνια πλείοντα κι' ἀπ' τὸν ἄλῃ Ἀράπη, ἀρκοῦν αὐτά, δὲ θέλω πιά νὰ ζῶ χωρὶς ἀγάπη. Κάμε μου ἓνα ψυχικὸ καὶ παρ' ἓνα μαχαίρι, τί μοῦ χρειάζεται ἡ ζωὴ, χρυσὸ μου περιστέρη;

Τὰ βάσανά μου εἶναι πολλὰ σὺν τούρανου ταστέργια σὺν τάφου νεκρολούουδα σ' ὀλόφωτα πανέργια. Ἄχι χτύπα ἀλύπητη καρδιά πού τόσο δὲν πονεῖ, σοῦ στέλνω τὸ τραγοῦδι μου νὰ μὴ μὲ λησμονῆς.

2.

Νερό δὲ βρίσκω σὸ γκρεμὸ πού μ' ἔχεις γκρεμισμένον καὶ μόνο ἀπὸ τὰ σύγνεφα δροσοῦλα περιμένω.

ἀδερφοῦ ἀναπτύχθηκε σημαντικὰ στὶς φιλολογίαις τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης ἀπὸ ντόπιες παραδόσεις καὶ ἀπὸ ξένη ποιητικὴ ἐπίδραση, μετὰ τὸ ἀνακάτωμα τῆς σλαβικῆς πίστεως στοὺς βυζαντινὰς καὶ τῆς μπαλάντας τοῦ νεκροῦ ἀρραβωνιαστικοῦ ἢ τοῦ νεκροῦ ἀδερφοῦ. Ἡ τελευταία π. χ. ἀπαντᾶται σ' ὅλους τοὺς βαλκανικοὺς λαοὺς κι' ἐν μέρει κίονα ἔχει μπεῖ καὶ στὴ φιλολογία (ἀπὸ τὸν Ἐμινέσκου στὴ ρουμουνίκη, ἀπὸ τὸν Ἑφταλιώκη στὴ νεοελληνικὴ) ἐνῶ στοὺς ρούσσους καὶ στοὺς πολωνοὺς τὸ πρότυπο τῆς Ἀλεωνόρας τοῦ Μπέρνερ ἔχει δώσει τὸ μέτρο γιὰ τὸ ποιητικὸ τῆς ξανάπλασμα ἀπὸ τὸ Σουκόφσκι στὴ «Λουντμίλα» του τὴν πρώτη ρούσικη μπαλάντα—καὶ ἀπὸ τὸ Μισκιέβιτς στὸ «Βυζαντινὸν» του. Αὐτοὶ οἱ δύο ἔχουν μπάσει πρῶτοι τὸ ρωμαντισμὸ τῶν στοιχειῶν καὶ τῶν πνευμάτων στὶς βορεινοσλαβικὰς φιλολογίαις καὶ ἡ μεγάλη ἐξάπλωσή του προϋποθέτει βέβαια μιὰ κάποια προδιάθεση γιὰ τὴν περιοχὴ αὐτή. Ἄς συλλογισθῇ κανεὶς καὶ τὴ μεγάλη δημοτικότητα πού ἔχουν καὶ σήμερα ἀκόμα στὴ Ρουσία οἱ γεμάτες φαντάσματα ἱστορίαι τοῦ Th. A. Hoffmann. Ἡ κλίση πρὸς τὶς φοβερὰς καὶ τρομερὰς παραστάσεις φαίνεται πῶς εἶναι κοινὸ κτῆμα τῶν λαῶν τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης ἐν γένει.

Μόλις ὅμως οἱ λαοὶ ἀνοιχθήκαν στό πνεῦμα τῆς

Τὰ σύγνεφα ἀργερινῶν ἀπάνω ἀπὸ μένα μὰ δὲ μοῦ βρέχουσε κι αὐτὰ γιὰτ' εἶναι στερεμένα.

Χάρε βγάλ' τὸ μαχαίρι σου ἀπ' τὴ χροσὴ τῆς θήκης κάνε μιὰ τρύπα στὸν ὄντᾶ νὰ μῶω σὺν τὸ ποντίκι. Λυπήσου τὸν ἀλύπητο καὶ κάρτونه μαζί, Τί τοῦ χρειάζεται ἡ ζωὴ χωρὶς ζωὴ νὰ ζῆ;

Ἀγάπης δὲ δοκίμασα τίς πίκρες καὶ τίς γλύκες, ἐσένα βρῆκα ἀλύπητη, πού στὴν ψυχὴ μου μπῆκας, ἀπ' τὸν Ἀλλάχ πούναι ψηλά κι ἀκούει τί σοῦ λέω, ἔς τῶβρης ὁ,τι μοῦ κάμες πού σὺν ποτάμι κλαίω.

Γ. ΠΕΡΙΠΛΟΚΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΜΟΛΙΒΟΥ

(Μυθολογίας).

ΣΤ'.

Μιὰ φορὰ εἶταν ἓνας ἄνθρωπος κ' εἶχε τρία παιδιά. Κοντὰ στό σπίτι του εἶταν κ' ἓνας ποταμὸς πολὺ μέγας, καὶ κάθε πουρνὸ ἐπήγαινε κ' ἔρριχνε μέσα ἓνα ψωμί γιατί εἶχε τέτοια παραγγελιά ἀπ' τὸν πατέρα του. Ὅταν ἐκατάλαβε πῶς κόντευε νὰ πεθάνη, ἐφώνηζε τὰ παιδιὰ του καὶ τὼν εἶπε. Ἀκούσατε, παιδιά μου, τί νὰ κάνετε, ἂν θέλετε νὰ μὴν πεινάσετε ποτέ. Κάθε πουρνὸ νὰ πηγαίνατε κ' ἐσεῖς νὰ εἶχτε μέσα σ' αὐτὸ τὸν ποταμὸ ἓνα ψωμί, καὶ μὴ σὰς μέλαι. Φτάνει πού θὰ κάνετε τὸ θέλημά μου. Σὺν ἐτελείωσε αὐτὰ τὰ λόγια ὁ γέρος ἀπέθανε. Οἱ δύο μεγάλοι οἱ γιοὶ τὰ ζέχασαν ὅσα τὼν εἶπε ὁ πατέρας των.

Ὁ πλιὸ μικρὸς ὅμως ταχτικὰ κάθε μέρα ἐπήγαινε κ' ἔρριχνε τὸ ψωμί μέσα στὸν ποταμὸ. Πολλὰς φορὰς καὶ νηστικός ἐμεῖνε γιὰ νὰ κἀνῃ τὸ θέλημα τοῦ πατέρα του. Μιὰ μέρα πλιὰ οὔτε ἐκεῖνος εἶχε ψωμί οὔτε δανεικὸ τοῦ ἔδωσαν ἀπ' ὅπου ἐγύρῃψε, κ' ἔτσι ἀποφάσισε νὰ πῆσῃ ὁ ἴδιος μέσα στὸν ποταμὸ. Ἐπῆγε λοιπὸν ἐκεῖ στὴν ἄκρη, κι ὅτι ἤθελε ν' ἀφήσῃ τὸν ἑαφτό του, βλέπει καὶ βγαίνει ἀπὸ μέσα ἓνας Ἀράπης καὶ τὸν ρωτᾷ: Γιατί, παληκάρη μ', ἤθελες νὰ πῆσῃς μέσα; Τοῦ εἶπε λοιπὸν τὴν αἰτία, πῶς ἄφησε ὁ πατέρας του τέτοια διαταγὴ καὶ τᾶλλα. Τότες ὁ Ἀράπης τοῦ λέγει: Κάθισε ἐδῶ ἐπάνω στὶς πλάτες μου νὰ σὲ πάγω σ' ἐκεῖνον πού τρώγει τὸ ψωμί· καὶ σὲ σὲ ρωτήσῃ, τί θέλεις; νὰ

σοῦ δώσῃ γιὰ τὸ καλὸ πού τοῦ κάμες, νὰ πῆς πῶς θέλεις νὰ σοῦ δώσῃ τὸ δαχτυλίδι πού φορεῖ. Ἄλλο τίποτε νὰ μὴ δεχτῆς.

Ἐκάθισε στὶς πλάτες τοῦ Ἀράπη αὐτός, καὶ τὸν πῆρε καὶ κατέβηκε στὰ βάθη τοῦ ποταμοῦ, πού εἶταν ἓνα ὀλόχρυσον παλάτι, τὸν βάζει ἐκεῖ μέσα, καὶ τὸν πηγαίνει ἴσικ στό βασιλεῖ μπροστά, πού εἶταν καθισμένος καὶ στό θρόνο. Τότε λέγει ὁ Ἀράπης. Ἄκουσε, μεγαλειότατε, νὰ σοῦ πῶ. Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐκεῖνος πού σου ἔρριχνε τὸ ψωμί κάθε μέρα πού τρώς. Καὶ σήμερα ἐπειδὴ δὲν εἶχε νὰ σοῦ ρίξῃ κανεὶν ἀποφάσισε νὰ πῆσῃ ὁ ἴδιος, κ' ἐγὼ τὸν ἐλυπήθηκα πού ἤθελε νὰ πνιγῇ καὶ σοῦ τὸν ἔφερα ἐδῶ. Γυρίζει ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν ρωτᾷ: Τί θέλεις τώρα παληκάρη μ', νὰ σὲ κάμω γι' αὐτὸ τὸ καλὸ πού μ' ἔκαμες τόσο καιρὸ; Τίποτα, ἀπάντη μου, λέγει, δὲ θέλω, μόνο τὸ δαχτυλίδι πού φορεῖς. Ἄς εἶναι, λέγει, νὰ σοῦ τὸ δώσω. Καὶ τὸ βγάζει ὁ βασιλεὺς μετὰ καὶ τὸ βάζει στό δαχτυλὸ τοῦ παληκαρίου. Ἄμα αὐτὸς τόβαλε εὐτύς ἐμαθε τίς γλώσσας ὅλων τῶν πουλιῶν. Σὺν ἐφαρίστησε πλιὰ τὸ βασιλεῖ κ' ὕστερα, ἐκάθισε πάλι στὶς πλάτες τοῦ Ἀράπη, καὶ τὸν ἔβαλε ὅζω.

Πῆρε τότε τὸ δρόμο αὐτὸς καὶ πῆγαινε στό σπίτι του. Ἐκουράστηκε ὅμως, γιατί εἶταν μακριὰ κ' ἐκάθισε σ' ἓνα πλάτανον ἀπὸ κάτου νὰ ξεκουραστῇ. Ἀκούει λοιπὸν ἀπὸ πάνω του τὰ πουλιὰ καὶ λέγουν ἀνάμεσα τους. Αὐτὸς ὁ φτωχὸς ὁ ἄνθρωπος πού κάθισε αὐτοῦ νὰ ξεκουραστῇ ἔν ἤζειρε πόσο βιὸ ἔχει στὴ ρίζα του ὁ πλάτανος νὰ σκάψῃ νὰ τὸν πάρῃ θὰ γίνῃ βασιλεὺς. Τ' ἀκούγει αὐτὸς πού ἤζειρε τὴ γλώσσα των, δὲ χάνει καιρὸ, πηγαίνει ἔτσι καὶ παίρνει ἓνα καζμὲ κι ἀρχίζει καὶ σκάφτει, σκάφτει, καὶ βρίσκει μιὰ σφίδα φλουριά, ὄλο τρακοσάρια. Παίρνει τσουβάλια, παίρνει χερσμπέδες, παίρνει καμήλια, τὰ φορτώνει τὴ νύχτα, καὶ πηγαίνει καὶ τὰ κρύβει στό σπίτι του. Ἐπειτα σιγὰ σιγὰ εἴπαινε κ' ἔχτιζε, ἔχτιζε, κ' ἔχτισε ἓνα παλάτι μέγαλο καὶ πολὺ, ἐκεῖ στὸν τόπο πού βρέθηκε τὰ φλουριά. Παίρνει καὶ τὴν πὸ ὁμορφὴ τοῦ χωριοῦ καὶ κάνει γαμούς καὶ χερές, καὶ ζοῦν καὶ βασιλεύουν ἀκόμα.

δύσης καὶ στὴν ἴδια τους τὴν ἐθνικότητα καὶ ἀναφαν τὰ φῶτα μέσα τους, ἀμέσως ἔρχισε καὶ ὁ ἀντίχτυπος πού εἶναι χαρακτηριστικὸς σ' ὅλες τίς φύσεις τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης: ὁ σπρωγμένος πίσω βυζαντινισμὸς ἤθελε ν' ἀντισταθῇ στὰ κύματα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ νὰ ξανασηκώσῃ τὰ γκρεμισμένα κινεζικά τείχη· εἶταν τὸ ὀρθόδοξο πνεῦμα τῶν βυζαντινῶν δογματικῶν πού μετὰ τὸν καιρὸ μετεψυχώθηκε σὰ νὰ πούμε ἀπὸ τὴ μεσαιωνικὴ ἐκκλησία, μπῆκε στὴ σύγχρονη φιλολογία. Γιατί δὲν εἶναι τίποτε λιγότερο παρὰ ἓνας ἀγῶνας τοῦ ἀποκλειστικοῦ βυζαντινισμοῦ ἐναντίον τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ξανάνωμα, ὁ ἀγῶνας πού ξάναψε στὴ Ρουσία στὰ 1830 μεταξὺ τῶν λεγόμενων σλαβόφιλων καὶ τῶν δυσμικῶν, στὰ 1860 στὴ Ρουμανία μεταξὺ τοῦ αρωμαϊκοῦ ἐθνικοῦ κόμματος καὶ τῆς «Junimea» (Νιότης), στὰ 1880 καὶ 90 στὴν Ἑλλάδα μεταξὺ τῶν «Ἑλληνοστῶν» καὶ τῆς γλωσσοφιλολογικῆς μερίδας τῶν Μαλλιαρῶν. Κι ἀξιοσημείωτο: τὸ πράγματι ἐθνικὸ εἶταν κ' εἶναι στὶς τρεῖς περιπτώσεις ἐπὶ μέρος ἐκείνων πού ἀνοίξαν τίς πόρτες στό νέο πνεῦμα τῆς δύσης καὶ γιὰ τοῦτο κατηγορήθηκαν ὡς ἀίρετικοὶ ἀπὸ τοὺς δῆθεν ἐθνικοὺς, πού ἔβλεπαν τὸ ἐθνικὸ σ' ἓνα δυνάτον ἀποκλεισμὸ ἀπὸ τὴν Εὐρώπη, ἐπὶ ἀμόλυντο κρᾶτῆμα τῆς Ἀνατολῆς ἀπὸ τὴν ἀδιεφθάρμενη

Δύση. Βλέπει κανεὶς πῶς ἡ χιλιόχρονη ἐπίδρασις τοῦ βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ ἐπύχθηκε τὴν ἀντίληψη τόσο ἀπὸ τὰ θέμελα, ὥστε ἡ μόλις ἐκατόχρονη εὐρωπαϊκὴ νὰ λογίζεται ὡς κῆλυθης ἐπίδρασις καὶ οἱ φιλολογικοὶ ὀρθόδοξοι ἐκέρχον τὸν πόλεμο στοὺς νεωτεριστές. Εἶναι ἓνας ἀγῶνας πολιτισμοῦ στὴν καθαυτὸ σημασία τῆς λέξης, πού ἀρχίζει ὅταν δύο διαφορετικοὶ ἐθνικοὶ πολιτισμοὶ ἔρχονται σὲ σύγκρουση, ὁ βυζαντινοανατολικὸς καὶ ὁ νέος ἐθνικὸς ἀπάνω σὲ εὐρωπαϊκὰς βάσεις. Ὁ ἀγῶνας ἐκρίθηκε πρῶτα σὲ μικρότερες μοῖρες στὴν πνευματικὴ σφαῖρα, ὅπου τέλειωσε μετὰ πλήρη νίκη τοῦ ἐθνικοῦ πνεύματος στὴ φιλολογία, στὴ Ρουσία τουλάχιστο. Ἄλλὰ καὶ σὲ μικρότερος λαοὺς τῆς Νότιας Ἀνατολῆς προχωρεῖ νικηφόρος. Εἶναι ἀξιοσημείωτο, τί ρόλο ἔχει παίξει σ' αὐτὸν ἡ φιλολογικὴ κριτικὴ· στὴ Ρουσία ἦταν ὁ Βιελίνσκι, στὴ Ρουμανία ὁ Μαγιωρέσκου, στὴν Ἑλλάδα εἶναι ὁ Παλαμάς πού ἀπὸ δυτικοεὐρωπαϊκὴ ἐποψὴ ἐμπάσαν ἓνα ξανάνωμα τῆς ἐθνικῆς πνευματικῆς ζωῆς. Αὐτοὺς ὅλους τοὺς τράβηξε, ὅπως παρατηρεῖ ὁ Bruckner γιὰ τὸ Βιελίνσκι, ἐπὶ πρόβλημα πῶς νὰ προετοιμασθῇ σιγὰ σιγὰ τὸ πνεῦμα στὴν πραγματικότητα καὶ στὴ ζωὴ, πῶς νὰ γίνῃ ἀληθινότερη ἢ καθαρὰ μιμητικὴ, θερμολογικὴ, ζενότροπη ρούσικη (κατ' ἀναλ. ρουμά-

ΠΑΛΙΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

*Έπρόβαλες, άστέρι μου χρυσόλαμπρο
Κ' ελάμπασες του χρόνου τ' σκοτιάδια,
Κ' εδιάλυσες και πάλι μέσ' στη μνήμη μου
Τ' άπέραστα κ' ήσκιόνντα μαγνάδια,*

*Και είδα στ'ών όνειρων μου τ' άξέφωτα
Και μέσ' άπ' τή βαριά τή λησμονιά μου
Έσένα πάλι, άνέσπερο άστεράκι μου,
Νά σέρνεις πάλι σκιάβα τήν καρδιά μου.*

*Και μέσα στ'ών όνειρων τ' αντιφέγγισμα
Και στής ψυχής τ' κρύφια τ' μυστήρια
Πλάσμα δέν είδα σ'άν έσέ άστερόφωτο
Μήτ' άλλο μου τραγούδησε τ' άμύρια.*

*Και μου είσαι τής αγάπης τ' χρυσόνειρο
Που γοργοφεύγει ο κάθε λογισμός μου
Και σέ λατρεύω σ'άν ώραίο άνύμνητο
Και σ'άν κλέφτρα ψυχή τ' άπάνω κόσμου.*

*Ω ναί είσαι σ'άν παντοτεινή μ' έλλιδα
Είσ' ο γλυκός κ' αιώσιος λογισμός μου
Μέσ' τής καρδιάς καινούριες φλόγες είδα
Πώς δάσαι ο ποθητός παρ'άδεισός μου*

*Κι ώσ'όσο βασανίζει' ή ψυχή μου
Κι όλημερνίς' σπαράζομαι για σένα,
Τής κόλασης λές πάνω τήν ποιή μου
Για να χαρώ δυο μάτια όνειρεμένα.*

*Ξυπνώ και προς τ'ά κάλλη τής αιγούλας
Τ'ά βλέμματά μ' άχόρταγα γυρνώ
Τ'ό κάθε δάκρυ διάφανης δροσούλας,
Κάθε γνεφάκι, κάθε άχτίδα ύμνώ.*

*Θαρρώ από σέ πως γίόμισ' όλη ή πλάση
Κι ό,τι λατρεύω ώραίο μέσ' τή γή.
Μέ τ'ά δικά σου κάλλη δέ να μοιάσει
Τ' είσαι για μέ του καθ' ώραίου πηγή.*

ΝΑΞΙΠΠΟΣ

ΔΙΠΛΑ ΑΙΣΤΗΜΑΤΑ

Στην άδερφή μου Νίκη Θ.

Και πάλε ξαναείδα τήν Πόλη, και πάλε ξαναείδα τις ξακουστές της όμορφίες, κ' ένοιωσα πάλε γύρω μου πανηγύρι να βασιλεύει, κατρέφτισμα τής ψυχής μου.

Τήν έβλεπα τή μέρα τή σημερινή, σ'ά χρόνια μονότονα περνούσα στή ξενητεία, τήν έβλεπα μέ του νου μου τ'ό μάτι μακρυά, σημάδι μικροσκοπικό, σημάδι χαμένο στον άπέραντο του χρόνου όρίζοντα: πέρασαν ώρες, πέρασαν μέρες, χρόνια πέρασαν, κ' έφτασε ή μέρα ή σημερινή!

Στό σαλονάκι μέσα διπλοπόδι σ'ά πόδια τής μάνας μου καθισμένος, δέν έβγαζα τσιμουδιά. Γαλήνη βασιλευε τώρα στή φουρτουμισμένη τήν καρδιά μου, κ' ένοιωθα τής μάνας μου τ'ά δάχτυλα άνάμεσα σ'ά σγουρά μου τ'ά μαλλιά να μέ χαδιέβουν σ'άν και σ'ά χρόνια τ'ά παλιά, τ'ά παιδικήσια.

Άντίκρυ μου, δυο βήματα μακρυά, ή άδερφή μου ή Νίνα, ο σύντροφός μου ο άχώριστος τ'ών περασμένων χρόνων, κάθονταν ξαπλωμένη στό σοφά μέ τ'ά χέρια δεμένα πίσω άπ' τ'ό ζουγραφιστό της κεφαλάκι. Μέ τ'ά μάτια της τ' άμυγδαλωτά, τ'ά μαύρα, καρφωμένα σ'ά δικά μου, φαίνονταν, πώς γύρευε ν' αναγνωρίσει, σ' άντρίκιο τώρα πρόσωπό μου, τ' άγώρι τ'ό τρυφερό κι άμούστακο, που μια μέρα πικρή, τώρα και δέκα χρόνια, τ' άρπαξε άπ' τή συντροφιά της τής ζωής ο πόλεμος και τ'όρριξε στού κόσμου τήν άλλη' άκρη. Κοίταζε, κοίταζε, χωρίς μιλιά να βγάλει, προσπαθώντας του μέτωπού μου να διαβάσει τις γραμμές: σέ λίγο χαμογέλασε άναγνωρίζοντας σ'ά μάτια μου μέσα τήν παλιά ψυχή του άδερφού της, χαμογέλασε, σηκώθηκε, ήρθε σιμά μου και ξάπλωσε στό πλάγι μου μουρμουρίζοντας αό ίδιος είσαι».

— Θυμάσαι.

— Ναί, θυμούμαι.

Μισοσφάλιξα τ'ά μάτια για να θυμηθώ πιο καλά, κι άρχισε του μυαλού μου ο κινηματογράφος να γυρίζει. Τ'ά χρόνια τ'ά παλιά, ζωντανές ζουγραφίες, άνάθαν κ' έδουσαν. Οί τόποι: άλλαζαν και οί σκηνές. Πότε περίπατο στού Βόσπορου τ'ά μαγικά τ' άκρογιάλια, πότε κάτω άπ' τ'ά τσάμια σ'ά νησιά

μας που δέν έχουν ταίρι στο πρόσωπο τής γής. Κ' έπειτα τ'ό πρώτο τ'ό ταξίδι έξω άπ' τή φωλιά, και ή βραδυά που μόνος έμεινα στο τραίνο μέσα κι άρχισε ή λύπη μου, για τούς άγαπημένους που πίσω άφηνα, να παλεύει μέ τ'ά όνειρα του νέου κόσμου που μπρός μου άνοιγόνταν, τ'ά όνειρα του άγνωστου που πήγαινα να βρω.

Τ'ά όνειρα γένηκαν αλήθεια, τ' άγνωστο γένηκε γνωστό, και σ'ά φουρτουμισμένο πλεύσιμο, μέ σπασμένα κατάρτια και σκιωμένα τ'ά πανιά, ξανάμπαινα στή μπουνάτσα του λιμανιού, ξανάβρισκα, λίγο, λίγο, τήν πρώτη μου τή ζήση, σ'ής μάνας μου τ'ά πόδια, μέ τ'ά δάχτυλά της άνάμεσα σ'ά σγουρά μου τ'ά μαλλιά.

Ένοιωθα πάλε βαθιά τήν όρεξη να ξαναζήσω τ'ά πρώτα χρόνια, να ξαναπερπατήσω τούς περίπατους τούς πρώτους σ' άκρογιάλια του Βόσπορου, για κάτω άπ' τ'ά τσάμια σ'ά νησιά μας που δέν έχουν ταίρι στο πρόσωπο τής γής.

Άρχισε τής Νίνας τ'ό χεράκι να χαδεύει τ'ό δικό μου, κι άκουσα τή χαδιάρικη της φωνή να λέγει.

— Θέλεις να πάμε αύριο στο νει; αυτό δέ συλλογιόσουν; Τ'ά τσάμια πάντα τ'ά ίδια είναι για τήν ίδια τήν ψυχή, και τ'ά κοκκινοχώματα τ'ά μονοπάτια μοσκομυρίζουν άπ' τις άνθισμένες σκουπες, τ'ά φλισκούνια και τ'ά μενεξεδιά τ'ά κοραμπάσια.

— Ναί, Νίνα μου, σωστά μέ διάβασες. Καλά έλεγε ο μπαμπάς, τ'ά ίδια έχουμε άνόητα μυαλά, γεμάτα θεωρίες και καπνούς. Μά φταιμέ μεις; Έσύ δέ μ'ε τ'άδωκες, μαννούλα μου;

Γι' άπάντηση εκείνη σκύβοντας μ'ε φίλησε και τούς δυο.

— Σηκώθητε, τρελλόπαιδα, άιντε να πλαγιασέτε: θάσαι και κουρασμένος, γιόκα μου.

Φίλησα τή Νίνα, και γυρνώντας προς τή μάνα μου τής είπα:

— Μαννούλα μου, είμαι μικρός άπόψε! Έκνάρταν οί παλιές οί νύχτες. Μέ τ'ά χεράκια σου θ'ά με σιεπάσεις και πάλε, και θ'ά ξανακαθήσεις στήν άκρη του κρεβατιού μου, σ'άν που έκαμνες και τότες, θ'ά τ'ά ξαναπούμε και σφαλώνοντας τ'ά μάτια μου θ'ά νοιώθω τ'ό φιλι σου. Σ'ά ξένα λαχταρούσα για τέτοια καληνύχτα.

— Και θ'ά σέ βλω να κάμεις τήν προσευκή σου, κύριε.

Μά δέν πιστεύω πιά σέ τέτοιες προσευκές, πη-

νικη και νεοελληνική) φιλολογία». Γι' αυτό ή σημασία τής φιλολογικής κριτικής, κι αυτή ένα προϊόν του ρωμαντισμού, είναι ασύγκριτα μεγαλύτερη για τήν ανάπτυξη των φιλολογιών τής ανατολικής παρτίδας τής δυτικής Ευρώπης. Είναι σ'ά να πούμε ο παρτίδας που βγάλλει άπό τον πάγο τ'ό κλεισμένο μέσα σ' αυτός πλοίο: γι' αυτό μπορεί και να είναι καθαρά αισθητική, πρέπει όμως να είναι σ'ε πρώτη γραμμή κοινωνική, ν' αναμερίση τις προλήψεις, ν' άδειάση έξω τον πνιγμένο πνευματικό άέρα. Πριν να γίνει ώραία μια φιλολογία πρέπει να γίνει αληθινή. Αυτό τ'ό είχε καταλάβει ο Βιελίνσκι και γι' αυτό ή καταργάς αισθητική του έγινε ύστερα δημοσιογραφική. Τ'ό ίδιο έκαναν και οί γιουνιμιστές στή Ρουμανία και τ'ό ίδιο κάνουν τελευταία κ' οί φιλολογικοί μεταρρυθμιστές στήν Ελλάδα. Έδωσαν ακόμα τήν ώθηση να γεννηθ'έ εκείνο τ'ό είδος τής φιλολογίας που στή Ρουμανία κάτω άπό τήν πολιτική καταπίεση είναι γνωστό ως «Κατηγορητική φιλολογία» και στή Ρουμανία και στήν Ελλάδα παίζει μεγάλο ρόλο, δηλαδή ή σάτυρα για πολιτικά, κοινωνικά και πνευματικά ψεγάδια που σ'ε καμιά άπό τις νοτιανατολικές χώρες τής Ευρώπης δέν λείπουν. Δέν είναι λοιπόν τυχαίο τ'ό ότι ή σατυρική ποίηση ενωμένη μέ διδακτικές τάσεις είτε ως δράμα,

είτε ως διήγημα, είτε ως ποίημα πιάνει τόσο πλατύ τόπο στις ανατολικές φιλολογίες. Τον πλατύτερο φυσικά στή Ρουμανία άνάλογα μέ τον κοινωνικοπολιτικό χαραχτήρα της εν γενει. Η κοινωνική σάτυρα έπικρατεί πιο πολύ: Ο Πουσκιν είχε γράψει σ'ά νύκτα του σατυρικά έπιγράμματα, έπειτα ήρθαν ο Γκριμπογιέδωφ μέ τή σατυρική του κωμωδία «Τ'ό λογικό γεννάει πάθος», ο Καντάγιεφ μέ τ'ά «Lettres sur la Philosophie de l'histoire» ένα ζωηρό κατηγορητήριο τής Ρουμανικής κοινωνίας μέ άθώο τίτλο, και προπάντων ο Λέρμοντωφ μέ τ'ό θρήνο του στο θάνατο του Πουσκιν και ο Γκόγγολ μέ τ'όνα «Επιθεωρητή» του και μέ τις «Νεκρές ψυχές» και τ'ό καταδίκασμά τους εκείνου του ψευδοπατριωτισμού που πασχίζει να κρύψη όλες τις αδυναμίες και που ο ποιητής του ξεσχίζει τήν προσωπίδα μέ τ'ά λόγια: «θ'ά κατηγορήσουν τ'ό συγγραφέα οί λεγόμενοι πατριώτες που κοιτάζουν τή δουλειά τους στήν άκρη τους και πλουτίζουν στο βάρος των άλλων, άμα όμως βγή κανένα βιβλίο μέ καμιά νέα πικρή αλήθεια, τότε προβάλλουν άπό όλες τις μεριές σ'άν άράχνες που μπλέχτηκε σ'ά δίχτυα τους μια μύγα και φωνάζουν: «Είναι ώραίο να παρασταίνονται τέτοια πράγματα;» Αυτός ο πατριωτισμός άγαπά να περνά κανείς άπ' όλα τ'ά πράγματα

μέ άκριτα μάτια...» Μ' αυτόν τον βυζαντινό ψευδοπατριωτισμό είχαν να παλαίψουν πρό 40 χρόνων οί γιουνιμιστές στή Ρουμανία μέ τ'ό φιλόσοφο και κριτικό Μαρτινέσκου επί κεφαλής και παλεύουν σ'ήμερα οί «Νέοι» στήν Ελλάδα και στις δυο τις χώρες άναπτύχθηκε μια εκπαιδευτική φιλολογία μέ ζωηρά σατυρικό χαραχτήρα, ιδίως στήν Ελλάδα, ενώ αυτή ή περίοδος στή Ρουμανία έφτασε τ'ό ποιητικό κατάρτιο τής σ'ά σατυρικά ποιήματα του Έμινέσκου και σ'ά δράματα του Καρτζάλη.

Ός αυτού φθάνουν περίπου σ'ε μεγάλες γραμμές τ'ά σημεία τής έσωτερικής συνάφειας τής φιλολογίας τής ανατολικής Ευρώπης στή δεύτερη φάση, στήν περίοδο τής άρχίζουσας έξθνικευσης της. Μένουν όμως κι άλλες ακόμα μονωμένες όμοιότητες περισσότερο άτομικής φύσης που κάνουν τ'ό ίδιο καταφανή μια σημαντική πνευματική συγγένεια. Άς υποδείξωμε τρία σημεία που και τ'ά τρία εξηγούνται άπό μια όμοια θεμελιώδη ιδιότητα, άπό μια έλαφρή χαλάρωση τής θέλησης όπως αυτή παρουσιάζεται σημαντικότερη στους χαραχτήρες του Τουργένιεφ.

Μετάφρ. Κ. Χ.

(Στάλλο φύλλο τελώνει)

γα να πῶ, μὲ δάγκασα τὴ γλῶσσα μου, διαβάζοντας τρόμο στὰ μάτια της, καὶ γύρισα τὰ λόγια μου, κι' εἶπα μ' ὑπακοή.

— Καὶ θὰ ξανακάμω τὴν προσευκὴ μου, Χρυσή μου.

Ξανάκαμα τὸ σταυρό μου, μὲ ξανασκέπασαν τὰ ἄγια χερὰκια της, ξανακάθησε στὴν ἄκρη τοῦ κρεβατιοῦ, ὡς ποῦ ἐκλείσαν τὰ μάτια μου μὲ τὸ φίλ της.

II

— Εὐπνα, τεμπέλη, ξύπνα.

Πετάχτηκα μὲ μίση, ἔτριψα τὰ μάτια μου, κοίταξα γύρω μου. Ποῦ βρίσκουμαι; θυμῆθηκα καὶ φώναξα γελώντας:

— Ἐλκ μέσα, κυρά μου, ἔλα μέσα.

Ἡ πόρτα ἀνοίξε μ' ὄρη, κ' ἔκαμε ἐφοδο μέσα ἡ Νίνα, ἀσπροφορεμένη, καλοκαιριανή, δροσάτη σὰν κρῖνο πρωινό.

— Βρὲ λούσο καὶ γιὰ ποῦ;

— Καὶ ρώτημα θέλεις; γιὰ τὴν ἐκκλησιὰ. Κυριακὴ δὲν εἶναι σήμερα;

— Κυριακὴ; βέβαια. Καὶ πᾶς στὴν ἐκκλησιὰ;

— Πάγω στὴν ἐκκλησιὰ; Γιατί δὲ λὲς θὰ πάμε; Ὁ ἄρθεῖς καὶ σὺ μαζί μου, πῶς;

— Χρόνια ἔχω νὰ πάγω. Πὲς μου, καημένη, τὴ ζωὴ σου νὰ χαρῆς, πὲς μου, πᾶς τὰ λούσα σου νὰ δείξεις γιὰ νὰ προσευχηθεῖς; Μπορεῖ ποτέ; ἡ ψυχὴ σου, ποῦ τόσο τὴνε ξέρω, μπορεῖ ν' ἀνέβει ἀψηλά, ὅταν τὰ μουσικὰ αὐτιά σου πάσκουνε μαρτύριο σωστό; Μποροῦν οἱ ἀμανέδες τῶν ψαλταδῶ μ' ἄγια συγκίνηση νὰ σὲ γεμίσουν, μπορεῖς, μὲ τόσο κόσμο γύρω σου, σ' ἐκσταση θερησκευτικὴ νὰ πέσεις;

Βυζαντινὴ ἡ μουσικὴ, θεὰ μου πὲς ἴσως μὰ γὼ βυζαντινὸς δὲ εἶμαι ἐκείνου τοῦ καιροῦ παρὰ παιδί τοῦ τωρινοῦ αἰῶνα.

— Θεὸς ἐκκλησιὰ; θεὸς προσευκὴ; σωστό κι' ἅγιο. Μὰ κράτησε τὴν ὄρεξή σου. Ὁ θὰ πάμε στὸ νησί ἀπόψε; πῶς;

— Καὶ βέβαια θὰ πάμε. Μὲ τὸ τελευταῖο, τὸ δίγωνο τοῦ καπετὰν Νικόλα.

— Νὰ τὸ λοιπὸν τὸ πρόγραμμά μας. Ὁ θὰναι γεμάτο τὸ φεγγάρι, τὴ νύχτα τὸ λοιπὸν θὰ κάμουμε τὸ γύρο τοῦ νησιοῦ. Θυμᾶσαι τοὺς γύρους τοὺς παλιούς; Θυμᾶσαι τίς νυχτιὲς τίς ἀσημένιες; καί, στὰ μάτια σου τὸ βλέπω. Τὸ πρωῖ...

— Στάσου, ξέρω τί θὰ μοῦ πῆς. Τὸ πρωῖ στίς πέντε, ὅταν πέρα στὸ Μάκτεπε ἡ ἀνατολὴ θὰ βάζει τριανταφυλλιά, θὰ σηκωθῶμε καὶ θὰ τραβήξουμε κατὰ τὰ τσαμιά. Θὰ πάρουμε τὸ δρόμο τῆς Παναγίας καὶ φτάνοντας στὴν κορυφὴ τοῦ ἀσκητῆ, θὰ δεχτοῦμε τὰ πρωινὰ φιλιά τῆς θαλάσσης τοῦ Μαρμαρᾶ.

Ὁ ἀντικρύσουμε καὶ τὴ μεγάλη ἐκκλησιὰ τῆς φύσης, καὶ σιγανὰ θὰ μουρμουρίσουμε πρωτόφτειαστές προσευκὲς.

— Γεῖά σου, Νίνα μου. Καὶ τώρα, ἔσε με νὰ σιγουριστῶ κ' ἐγὼ, κ' ἔπειτα θὰ βγῶμε ἔξω, καὶ θὰ καμαρώσεις πιά τὰ λούσα σου, καὶ θὰ καμαρώσω κ' ἐγὼ τὴν ὁμορφὴ κοπέλλα ποῦ θᾶχω πλάγι μου.

— Θεὸ μου, τί κόλακας. Μὰ ξέρεις ποῦ θὰ μὲ χαλάσεις μὲ τὰ κοπιωμένα σου; οἱ ξανθομαλλοῦσες στὰ μάθανε βέβαια.

— Τσαχπίνα, ἔξω γρήγορα.

Ντύθηκα, βγήκαμε ἔξω, κάμουμε τὸν κλασικὸ περίπατο ἀπ' τὸ Γαλατῶ Σεράϊ ὡς τὸ Ταξίμι, καὶ πίσω πάλι θρονιάστηκαμε στοῦ Τοκατλιὰν καὶ εἶδαμε ὅλο τὸ Πέρα ἀπὸ μπρὸς μας νὰ περνᾶ, γνωρίζουσι ἡ ξένους, λιμοκοντόρους κι' ὁμορφες κοπέλλες,

ποῦ φέρνανε στὸ νοῦ μου τ' ἀγῶρια καὶ τὰ κοριστὰκια πᾶψα πίσω τώρα καὶ δέκα χρόνια.

Σὲ λίγο μᾶς μυρίστηκαν οἱ φίλοι οἱ παλιοί, μαζώχτηκαν γύρω στὸ τραπέζακι μας, καὶ τρώγοντας πάστες, πίνοντας καὶ γελώντας, περάσαμε τὸ πρωῖ.

Μὰ ἔφτασε ἡ ὥρα ποῦ, στρωμένοι στὸ κατάστρωμα τοῦ δίγωνου, περιμέναμε ἀνυπόμονα νὰ ξεκινήσουμε. Δὲν εἶχε κόσμο πολὺ τὸ βραδυνὸ τοῦ νησιοῦ, καὶ σὰν κούνησαν οἱ ρόδες, κι' ἀφήσαμε πίσω τὸ γιοφύρι μὲ τίς χιλιάδες τοὺς διαβάτες του, καὶ τὸ λιμάνι μὲ τ' ἀμέτρητὰ του βαπόρια, ἀναστενάξαμε ἀπὸ εὐχαρίστηση.

Τί νὰ πρωτοκοιτάξω; κανεῖς; τὸ Βυζάντιο, στ' ἀριστερά, μὲ τὴν ἄγια Σοφία του, τὰ μισογκρεμισμένα βυζαντινὰ του κάστρα καὶ τοὺς ἑπτὰ κουλάδες του; τὴν Πόλη τὴ βασιλικὴ μπροστὰ του μὲ τοὺς ἀτέλειωτους μινιεῖδες, ποῦ λὲς καὶ σκίζουσι τὰ οὐράνια; τὸν κόλπο τὸν Κεράτιο ποῦ πᾶ καὶ χάνεται στὸ βάθος, γιὰ τὸ Βόσπορο, στὰ δεξιά, π' ἀνοίγει τίς θεϊκὲς του ὁμορφιὲς καὶ δείχνει μὲ περηφάνεια τὰ μυστικὰ του παλάτια, ποῦ τόσες κρύβουν τραγωδίαι;

Τί νὰ πρωτοκοιτάξω, ποῦ κάθε μεριά, ἀθάνατο πανόραμα ξεδιπλώνει, π' ἀφίνοντας πίσω τέτοιες ὁμορφιὲς ἄλλες κινουόργιες ἀντικρύζει!

Τὸ Σκούταρι μὲ τὰ αἰῶνα τοῦ κυπαρίσσια, τὸ Καντί-κιοῖ, τὸ Μῆδι, τὸ Φαναράκι, ποῦ χαριτωμένο προβάλλει στὰ νερὰ τὸ Φάρο του τὸ χιονάτο, γιὰ τὸν ἥλιο ποῦ βασιλεῖς σωστός βασιλικὰ πεθαίνει πέρα στῆς θάλασσης τὴν ἄκρη;

Φτάσαμε καὶ τὰ νησιά. Νὰ ἡ Πρώτη μὲ τίς πρώτες τῆς θύμισες. Βλέπω τὸ σπῆτι, ὅπου καλοκαίρια πέρασα παιδικήσσια, στὴ μέση τοῦ περιβολιοῦ μὲ τίς ἀξέχαστὲς του ροδακινιὲς, καὶ θυμοῦμαι τὸ παιδάκι μὲ τὰ μακρὰ σγουρὰ μαλλιά, ποῦ, σκυμμένο στὴν ἀμμουδιά, ἔχτιζε παλάτια μὲ λάσπη καὶ φιλντισίνα κοιλίδια τοῦ γυαλοῦ.

Τώρα σιμῶνε ἡ Ἀντιγόνη, τὸ μελαγχολικὸ νησί τῶν πληγωμένων καρδιῶν, καὶ θυμοῦμαι τ' ἀγῶρι, ποῦ μόνο του στὸ δάσος μέσα ὄνειρεύονταν γιὰ πρώτη φορὰ τὴν ἀγάπη, καὶ περιμένα μὲ λαχτάρα τὴν πρώτη νυφούλα, ποῦ θ' ἀπαντοῦσε στῆς καρδιᾶς του τὸ ἄτολμο κάλεσμα, καὶ θὰ δέχονταν τὰ πρώτα γλυκὰ φιλιά του.

Νὰ πιά κ' ἡ Χάλλη. Ἐδῶ θὰ σταματήσω, γιὰτι ἔδῶ κ' οἱ θύμισές μου οἱ παλιὲς σταματοῦν. Ἡ Χάλλη, ὅπου ἄνθισε τὸ φυντανάκι τῆς καρδιᾶς μου. Νὰ οἱ ἀξέχαστοι οἱ βράχοι της. Θὰ ξαναλουστῶ στὶς χρυσὲς ἀμμουδιὲς της, θὰ ξαναγεννηθῶ. Νὰ ὁ Κοντρουλόμουλος πάνω κεῖ στὴν κορυφὴ, σὰν κορώνη τοῦ πράσινου τοῦ λόφου. Γεμάτος ζωὴ ὁ μῦλος μιά φορὰ κουνούσε περήφανα τὰ φτερά του, μὰ τοῦ κόπηκαν μιά μαῦρη μέρα τὰ φτερά, τοῦ σβύστηκ' ἡ ζωὴ, καὶ τώρα, ἐρείπιον μισογκρεμισμένο, φαίνεται πιὸ μεγάλος στὴ σφοδρά του.

Τὰ τσαμιά τὰ μοσκομυρισμένα, ἀφήνοντας τίς κορυφές, τὸ ἕνα πῖσ' ἀπ' τ' ἄλλο, βιαστικὰ καὶ γρήγορα, τρέχοντας κατεβαίνουν νὰ γύρουν ν' ἀγκαλιάσουν τὰ σμαραγδένια τὰ νερά.

Καὶ τίς θυμοῦμαι τίς φεγγαρολουμένες τίς βραδυὲς στὸ δάσος μέσα, γιὰ πάντα στ' ἀσημένια τὰ νερά, καὶ τίς θυμοῦμαι τίς βραδυὲς τίς σκοτεινὲς μὲ τοὺς ζευγαρωμένους περίπατους καὶ τίς ἀγάπες ποῦ κρύβανε στὴ σκοτεινιά τους.

Τὸ σφύριγμα τὸ σκληρὸ τοῦ βαποριοῦ μὲ ξανάφερε ἀπ' τὸ ταξίδι ποῦ ὁ νοῦς μου ἔκαμνε στὰ περασμένα, καὶ γυρνώντας εἶδα τὰ μάτια τῆς Νίνας μαργιόλικα νὰ μὲ κοιτάζουν.

— Εὐπνα, ὄνειροπλέχτη. Θυμᾶσαι τὸ νησί, γιὰ

τὴ Ρίτα, γιὰ καὶ τὰ δυὸ μαζί ἀφοῦ ξεχωριστὰ δὲ γίνονται; Ξέρεις βέβαια πῶς παντρεύτηκε ἡ Ρίτα.

— Τὸ ξέρω. Ἐμένα θὰ περιμένει;

— Καλὰ, μὴ θυμώνεις.

— Τρελλή.

Ἀράξαμε πιά. Χιλιάδες κόσμος στὴ σκάλα πάνω, γύρω στὴν προκυμαία καὶ μέσα στὸ καζίνο. Ἦρθαν καθὼς πάντα ὅλοι γιὰ τὸ βραδυνὸ. Ἦρθαν τὰ κορίτσια μὲ τὰ καλοκαιριανὰ τους καὶ μὲ τὰ ψαθάκια τους μὲ γούστο, καθισμένα πάνω σὲ μαλλιά καστανὰ ἢ μαῦρα ἤρθαν τὰ τζόβηνα στρίβοντας περήφανα τὸ καταχτιτικὸ μυστάκι τους. Ματιὲς ἔδῶ, χεροσφιζήματα κρυφὰ γιὰ φανερά κεῖ, κουβέντες φωναχτὲς γιὰ μουρμουρίσματα ραντεβού. Ζωὴ κι' ἀγάπη.

Εἶμαι γὼ τ' ἀγῶρι, ποῦ ἡ Ρίτα περιμένα συχνὰ σ' ἐκείνη δὰ τὴν κόχη μ' ἀγάπη στὴ ματιὰ καὶ χαμόγελο στὰ χεῖλια; Ποτέ; ἡ Ρίτα δὲ γελούσε, μὰ τὸ χαμόγελό της παντοῦ μὲ κυνηγοῦσε, τὸ χαμόγελο, ποῦ τρεμόσβυνε στῶ χεῖλιῶν της τίς γωνιὲς, τὸ χαμόγελο, τὸ αἶνιγμα τ' ἄλυτο.

— Ὁ θὰ πῆσεις, καλὲ Τόνι.

— Σκόνταψα, καημένη. Διάλεξε βάρκα γιὰ γαδουράκια.

— Γαδουράκια, ἔτσι πῖο γρήγορα θὰ φτάσουμε.

— Γαδουράκια, ἀρετικὸ, ἀληθινὲς σαῖτες. Ἐβρε Κώστα, ποῦ νὰ παρ' ὁ διάβολος τὸν Κόρη σου, φέρε, μωρέ, τὸ Μέγα Ἀλέξαντρο καὶ τὴν Κλεοπάτρα. Τὰ καλύτερα γαδουράκια τοῦ νησιοῦ, ἀρεντικὸ.

Ἀπ' τ' ἀλήθεια τιμοῦσαν ἴτόνομά τους τὰ γαδουράκια τρέχανε φωτιὰ μοναχὴ.

Ἀφήκαμε πίσω τὸ καζίνο, τὰ λειβαδάκια, πήραμε τὸ δρόμο τῶν τσαμιῶν καὶ φτάσαμε σὲ λίγο στὸ ξενοδοχεῖο.

Κίνηση μεγάλη μέσα κεῖ. Μπήκαμε δὲ μπήκαμε, μᾶς τριγυρίσανε ξένοι καὶ φίλοι, κι' ἀπὸ δέκα γλῶσσες μάθαμε τὴν κίττα τοῦ ἐρεθισμοῦ. Χορὸς δίνονταν τὸ βράδυ ἐκεῖνο στὸ ξενοδοχεῖο. Κατάρια, σκέφτηκα, καὶ μ' ἔρτε ἔξω νὰ πεταχτῶ, μὰ εἶτανε ἀργά.

— Νίνα, ἐγὼ τὸ στρίβω ἔπειτα.

— Κ' ἐγὼ μαζί σου.

— Κάτσε, καημένο κορίτσι, νὰ χοροπηδήσετε λιγούλακι, μὴν κοιτάζεις μένα, γέρασα πιά.

— Τίποτα, μαζί σου θᾶρθω, μὲ τέτοιο φεγγάρι μάλιστα.

— Καλὰ, τὸ στρίβουμε μαζί τὸ λοιπὸ ἀπ' τὴν πόρτα τοῦ μπαζέ.

Ἄλλαι μὲν βουλαὶ ἀνθρώπων, ἄλλα δὲ Θεὸς κελεύει. Μᾶς τσάκωσαν ὅταν τὸ στρίβαμε καὶ ποῦ νὰ μᾶς ἀφήσουν. Εἶχανε δὲν εἶχανε μοῦ πήραν τὴ συντροφισσά μου, μὰ μὲ μιά συμφωνία θᾶφρυγα μονάχος, καὶ οἱ ἄλλοι θᾶρχονταν ἔπειτ' ἀπ' τὸ χορὸ νὰ μὲ πάρουνε μὲ βαρκούλες ἀπ' τὸ Τσαμιλιάνι. ἔτσι τοὺς ξεφορτώθηκα κι' ἄμα βρήθηκα στὸ δρόμο ἀνάπνεψα. Φτηνὰ τὴ γλύτωσα.

Χαρὰ Θεοῦ στὸ δάσος μέσα ὁ κόσμος χυμένος στὰ τσαμιά τῆς Παναγίας, στὸ δρόμο τῆς Ἐμπορικῆς, στὰ τσαμιά τοῦ Τερσανᾶ, ἄντρες, γυναῖκες, μικροί, μεγάλοι, ὅλοι γιόβταζαν τὴν ἀσημένια τὴ νυχτιά. Ἐδῶ γλυκεῖα φωνή, φωνὴ κρουσταλλίνα, τραγουδοῦσε τὴ νύκτα καὶ τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς. Κάτω κεῖ, σ' ἀτζέμικο ξαπλωμένες χαλί, χανούμισες μὲ χιονάτους φερετζέδες, ἀληθινὰ ἀφρόπλαστα οὐρὶ, φούμαραν τὰ σιγαράκια των ἀκούγοντας τῆς σκάβας τὴν κλαμένη φωνή, ποῦ τραγουδοῦσε τοὺς πόνοους καὶ καημούς τῆς ἀγάπης:

Κεντιμὲ βᾶχ εἰλέριμ

(Δικέ μου, ἄχ πεθαίνω)

Ἐδῶ περνούσανε γαδουροκαβαλλαρίες με γέλοια καὶ ξεφωνητά, κάτω κεῖ, βαρκοῦλες γλιστρούσανε σιγανά στὰ φεγγαρολουσμένα νερά κουβαλώντας ἔρω-
τεμένους.

Κι ἀνέβαινε ἀπ' ἔλους ὁ ψαλμός ὁ μέγας στὴ Φύση τὴ θεὰ τὴ μεγάλη, καὶ κολνοῦσαν τὰ χεῖλια σὲ φίλημα γλυκὸ, τὰ χεῖρια δενούντανε σὲ σφιζιμο χαδεφτικό, κ' οἱ ψυχές ἀγκαλιάζονταν πέφτοντας μεθυσμένες στ' ἄφραστα βάθια τους.

Κι ἄμα χωσμένοι στοῦ δάσου τὴν καρδιά ἔμεινα μόνος τριγυρισμένος ἀπ' τὰ τσάμια, τοὺς παλιούς μ' ἀξέχαστους μου φίλους, στ' αὐτιά μου βούζαν ἀκόμα τὰ γέλοια, τὰ τραγούδια, τῆς ζωῆς τὸ με-
θύσι. Μὰ μοῦ μιλοῦσαν τώρα τ' ἀσημοπράσινα τὰ δέντρα, μὲ μεθύζανε μὲ τίς γλυκές τους πνοές τὰ καραμπάσια τὰ μενεξεδιά, καὶ τ' ἀνθισμένα τὰ φλι-
σκούνια μὲ φωνάζανε στὶς ἀγκαλιές τους.

Σὲ λίγο σταμάτησαν ἀπότομα τὰ δέντρα, καὶ σταμάτησα κ' ἐγὼ μαγεμένος.

Μπρός μου στραφτοκοπούσε, ἀπέραντος κατρέ-
φτης! Ἡ θάλασσα τοῦ Μαρμαρᾶ ἔαπλώνονταν ἀτέλειωτη, λουμένη στὶς πιὸ λαμπρές, στὶς πιὸ ἀσημένιες ἀχτίδες τοῦ φεγγαριοῦ. Μὰ σὲ λίγο τὴν ἔχασα μὲ μιὰς τὴν ἀσημένια μάγισσα. Γρήγορα γρήγορα περνοῦσα ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ τσάμια, πηδοῦσα πάνω ἀπ' τίς ἀνθισμένες σκούπες, ὡς ποῦ μπροστά μου βρέθηκε τὸ παρεκκλησι τοῦ ἀσκητῆ.

Γαλήνη γύρω στὸ ἅγιο τὸ κελλί βασιλεῦς, γα-
λήνη γύρω στὰ σκόρπια μνήματα, ποῦ πρόβαλλαν ἀνάμεσα ἀπ' τίς πρασινάδες τίς ἄσπρες μαρμαρέ-
νιες πλάκες τους.

Δὲ φτάναν πάνω κεῖ τῆς ἀγάπης οἱ γλυκοστε-
ναγμοί, μονάχα τὰ φιλιὰ ἀκούγονταν ποῦ χάριζε ἡ θάλασσα στοὺς βράχους, καὶ τὸ μονότονο τοῦ τζι-
τζικα τραγούδι. Σίμωσα σιγὰ σιγὰ στὰ παραθύρια τοῦ παρεκκλησιοῦ, ἔριξα μέσα μιὰ ματιά, κι ἀνα-
τρίχιασα ἀντικρίζοντας σὰν ὀλοζώντανο τὸν καντυ-
λοφωτισμένο Σωτήρα. Μὲ τὰ γλυκά του μάτια μὲ προσκαλοῦσε στὰ γόνατα κεῖ κάτω, σιμὰ στὴ μαύ-
ρη τὴ σκιά τοῦ ἀσκητῆ, ποῦ γονατιστὸς μουρμούριζε τίς προσευκὲς του.

«Ταχὺ εἰσάκουσόν μου, Κύριε, ἐξέλιπε τὸ πνεῦ-
μά μου. Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐ-
μοῦ».

Πόση ὦρα ἔμεινα καρφωμένος ἐκεῖ, μὲ τὸ νανού-
ρισμα τῆς προσευκῆς βούζοντας στ' αὐτιά μου, καὶ γὼ δὲν ξέρω. Μὰ κάτι κουνήθηκα στὸ τέλος, τὸ ρασ-
σοφορεμένο τὸ κορμὶ τοῦ ἐρημίτη στηλώθηκε στὸ ἄ-
γιο βῆμα μπρός, ἔσπασε ἡ ἀκίνησιά μου κι' ἀργο-
πατώντας τράβηξα κατὰ τὸ Τσαμλιμάνι.

Θάχα πεθαίνει μιὰ στιγμή, μὰ μὲ ξανάφερε στὴ
ζωὴ ἡ θεὰ τοῦ λιμανιοῦ, κ' ἡ φύση γύρω μου μοῦ
φάνηκε πιὸ ὀμορφῆ, ὁ ἀέρας πιὸ μυρολουσμένος, καὶ
λυπηθήκα τὸν πεθαμμένους κέτω ἀπ' τίς μαρμα-
ρένιες πλάκες, ποῦ ξάσπριζαν ἀ' ἄμεσα στὶς πρασινά-
δες.

Γρήγορα γρήγορα νὰ στάσω τὸ γιαλό. Μέρα ἔ-
λεγε κ' ἦτανε, γιατί ἔριχνε μπόλιχο τὸ φῶς του
τὸ φεγγάρι, φωτόλουζε εἰκόνες μαγικὲς, ἀριστερὰ τὸ
δάσος τοῦ ἁγίου Γιώργη, δεξιὰ τὰ τσάμια τοῦ ἀσκη-
τῆ, καὶ μπρός μου τ' ἀσημένιο τὸ λιμάνι.

Σὲ λίγο τρίξαν τὰ χαλίκια κάτω μου, καὶ δέ-
χτηκα τὰ δροσερὰ φιλιὰ τῆς μάγισσας. Μανία μοῦ
ἦρθε στὴν ἀφρόπλαστη νὰ πίσω ἀγκαλιά της, νὰ δα-
νειστώ ἀπ' τὴ λάψη της καὶ τὴν αἰώνια ὀμορφιά
της, ἀθάνατος νὰ γέλω. Τὸ ἐξωτερικὸ τὸ ἀσημένιο
φῶς, στὸν οὐρανὸ τῆς ὑπαρξῆς μου μπαίνοντας, ἐρ-
χισε τὴ σκοτεινὰ νὰ διώχνει καὶ τὴν ἀσχημιά!

Φωτίστηκε ὁ ἐσωτερικὸς ὁ κόσμος, κι ἄσπρο κἀτα-
προ, ἀχτιδοστόλισμένο, μέσα ἀπ' τὴ σκοτεινὰ πα-
ρουσιάστηκε τὸ εἶδωλο τὸ πρῶτο.

— Ὁ Τόνης εἶναι.

Ποῖος μὲ φώναξε; γυρνῶ καὶ βλέπω ζωντανὸ τ'
ὄνειρεμένο εἶδωλο, τὴ Ρίτα κάτασπρα ντυμένη. Ἀ-
δύνατο νὰ μιλήσω. Κάποιος γέλασε, ὄχι ἡ Ρίτα,
καὶ γύρισα στὴν πραγματικότητα.

— Ὁ ἀδελφός μου, ὁ Γιώργος, μοῦ λέγει ἡ Ρίτα,
δείχνοντάς μου τὸ ζωηρὸ παλληκάρι πλάγι της, κ'
ἐπειτα γυρνώντας πρὸς μιὰ χριτωμένη νέα ποῦ πί-
σω ἀπ' ἓνα βράχο παρουσιάστηκε, Κίτσα, τῆς λέ-
γει, νὰ ὁ Τόνης.

— Μεγάλη εὐχαρίστηση, δεσποινίς. Βρὲ Γιώργε,
ποῦ νὰ σὲ γνωρίσω ποῦ σ' ἔφησα μὲ τὰ κοντὰ παν-
τελονάκια.

— Τὴν ἀλήθεια, Τόνη, τὴν ἀλήθεια. Δὲ μὲ
γνώρισες γιατί σὲ τρόμαξε ἡ Ρίτα τὴν ἴδια τὴ στι-
γμὴ ποῦ φαίνουσιν πῶς ἤθελες νὰ πάρεις μπάνιο.
Ἔλα, Κίτσα, εἶναι φίλοι ἀπ' τὸ εἰκοσιένα ἔσε-
τους νὰ τὰ ποῦν πάμε κάτω κεῖ στὴν ἀμμουδιά.
ἔχουμε καὶ μεῖς τὰ δικὰ μας.

Μεῖνανε μόνου σταυρώθηκαν οἱ ματιές μας.

— Ρίτα, σένα συλλογούμενα.

— Πολὺ ἀργά, μουρμούρισε περιγελαστικά. ἔ-
πειτα μὲ σοβαρὸ, πάμε, μοῦ λέγει, πάμε σὲ κείνο δὰ
τὸ βράχο. Τονὲ γνωρίζεις;

— Ὁ βράχος μας! Τώρα κατὰλαβα τί μὲ τρα-
βοῦσε δῶ.

Καθήσαμε στὸ βράχο καὶ βουτώντας ἐκείνη τὰ
δάχτυλά της στὸ νερό, ἄφησε τίς στάλες τίς δια-
μαντίνιες νὰ πέφτουνε μιὰ καὶ μιὰ στὰ κύματα ποῦ
ἀφρίζανε στὰ πόδια της.

Ἐσχάστηκα μιὰ στιγμή καὶ γύρεψα τὸ χεῖρι της
νὰ πιάσω, μὰ τραβήχτηκα στὸ λεπτὸ.

— Συχώρεσέ με, Ρίτα. Θάρρεψα πῶς εἶτανε
χτὲς ἀκόμα.

Μ' ἔδωκε τὸ χεῖρι της.

— Ἀπόψε, Τόνη, ἄς ποῦμε χτὲς πῶς εἶναι.

Ἄκου. Θὰ σοῦ μιλήσω ἔαστερα. Χρόνια περίμενα
αὐτήνα τὴ στιγμή, μ' ἀλλοιώτικα ὄνειρεμένη. Ἄ-
κουσα ποῦρτες καὶ κάτι μοῦπε πῶς θὰ σ' ἔβρισκα
στὸ βράχο μας κοντὰ. Ἦξερα πῶς τάγαπημένα τσά-
μια καὶ οἱ ἀμμουδιές θὰ σοῦ μουρμούριζαν τὸνομά
μου, ἀφοῦ ἡ πρώτη σου ἀγάπη δῶ λουλούδησε. Πές
μου γιατί μὲ ξέχασες;

Εἶδα τὸ κάτω χεῖλι της νὰ τρέμει.

— Ρίτα μου, ἄς μπορούσα νὰ ξεκάμω ὅ,τι
ἔκαμα.

— Τόνη, εἶν' ἀργά. Ψέμματα ποτὲς δὲ μοῦπε,
καὶ τὸ νοιώθω πῶς κι αὐτήνα τὴ φορὰ τὸ λὲς μὲ
τὴν καρδιά σου, μὰ τί τὸ ὄφελος; ὅ,τι γένηκε δυνά-
μη καμιά νὰ τὸ ξεκάμει δὲν μπορεῖ. Ἡμασταν παι-
διά, θὰ πῆς, μὰ ἡ στιγμή μᾶς δείχνει πῶς τόνειρο
τὸ παιδιακήσιο μπορούσε ν' ἀληθίψει. Πές μου, γιατί
τόνειρό μου νὰ χαλάσεις; εἶναι σκληρὸ αὐτὸ ποῦ
ἔκαμες.

Βουτήχτηκαν καὶ πάλε τὰ κοντυλιένια δαχτυλά-
κια στοὺς ἄσπρους τοὺς ἀφρούς καὶ μὲ τίς διαμαν-
τίνιες στάλες σμίζανε δυὸ στάλες ἀπ' τὰ μά-
τια της.

Ἐσκύφα τὰ δαχτυλάκια νὰ φιλήσω, κ' ἓνα δά-
κρυ της καυτερὸ ἔπεσε στὸ μάγουλό μου, καὶ δὲ
βάσταξα πιά καὶ δάκρυσα καὶ γὼ. Γιατί τὸ δάκρυ
της μαλάκωσε τὴν καρδιά μου, ποῦ τοῦ κόσμου τὴν
εἶχε σκληράνει ἡ ψευτιά, καὶ ἔξαναπίστεψα στὰ χα-
μένα μου ἰδανικά, στὰ ἰδανικά ποῦ ὁ χαμὸς των
σιγὰ σιγὰ στὶς φλίβες μου φαρμάκι ἔχουσε στὴν ξε-
νητεία.

— Θυμᾶσαι, Ρίτα μου, τοῦ χωρισμοῦ μας τὴν
πρῶτη τὴν αἰτία; Στὸ βράχο αὐτόνα καθισμένοι μι-
λούσαμε γιὰ τῆγνωστο ποῦ σὰ μαγνήτης μὲ τρα-
βοῦσε καὶ ποῦ, παρ' ὅλη τὴν ἀγάπη σου, νὰ μοιάζω
μ' ἔκαμε μὲ σιδεροδεμένο σκλάβο. Τὰ ὄνειρα ποῦ
πλέκαμε μαζὺ ἀνάμεσα στὰ ἔτολμα φιλιὰ ποῦ περ-
νοδίναμε, θυμᾶσαι; Θὰ πήγαίνα στὰ ξένα, χρυσάφι
ἀμέτρητο θῆφερνα πίσω, καὶ γιὰ τὴν ὀμορφιά σου
θῆχτιζα τὸν προπομπόνο νὰ, ποῦ κάθε του ὑπεριδω-
τὸ ἓνα πραγματοποιημένο ὄνειρο θενὰ παρᾶσταινε.
Μακριὰ ἀπ' τὴν ματιῶ σου τὸ πολυγαπημένο φῶς,
ἔρχισαν οἱ καινούργιες οἱ ἐντυπώσεις δλόκληρο νὰ μὲ
ρουφοῦν ἀκόμα ὅμως μένιν οἱ ἐλπίδες καὶ τὰ πρῶτα
τὰ ἰδανικά, λίγο, λίγο, ἀντίκριζα μὲ πόνο τὴν ἀλη-
θινή θεωρία τοῦ κόσμου, κ' ἐνοιωσα τὸ δόντι τὸ φαρ-
μακερὸ, ἀκούραστο πόνου, τῶν εἰδωλῶ μου νὰ χαλ-
νὰ τίς βράσεις. Ἐνα, ἓνα, πέφτανε τὰ εἶδωλα τὰ ἔ-
για, καὶ τότες ὁ καινούργιος ἄνθρωπος γεννήθηκε
χωρὶς ἐλπίδες καὶ χωρὶς ὄνειρα. Τότες ἔπαψα
νὰ γράσω ὄχι ὅμως γιατί ἔπαψα καὶ νὰ θυμοῦμαι,
παρὰ γιατί δὲν ἤθελα καλύβα ἀραχνοσκεπασμένη,
στὴν ὀμορφιά σου νὰ προσφέρω ἀντίς τὸν ταγμένο,
τὸν ψηφιδωτὸ νὰ. Πάσκιζα νὰ ξεχάσω καὶ νὰ ξε-
χαστῶ καὶ τότες πρωτόπεσα στὸ σαρκικὸ μεθύσι,
κι ἀπὸ Κίρκη πέφτοντας σὲ Κίρκη ἔχασα ὀλο-
τελα τὴν πρώτη ὑπαρξή μου, καὶ ζούσα γιὰ τῶν
ἡδονῶ μονάχα τὸ ποτήρι. Ποῦ καὶ ποῦ τὴν ἀναίτη, στὴν
ἐξοχή, σὰ μασκομύριζαν τὰ λούλουδα τριγύρω μου, ἔ-
βλεπα τὸ γλυκὸ τὸ προσωπάκι σου, μ' ἀλλοίμονο χεῖ-
λια ἄλλα στὰ χεῖλια μου κολνοῦσαν κ' ἔφευγε πα-
ραπονετικά ἡ ὑπασία. Τώρα πιά οὔτε καλύβα νὰ
προσφέρω δὲν μπορούσα, παρ' ἓνα σταῦλο μολυ-
σμένο.

— Γικτί σὲ μένα, Τόνη, τὴν ἐκλογὴ δὲν ἄφη-
νες; Ὁ σταῦλος γρήγορα νὰς μὲ τὴν ἀγάπη μου
θὰ γένουνταν.

Ἄρχισε πάλ' ἡ Ρίτα νὰ χδεῖται τὰ νερά!

— Ρίτα, ποῦν' ὁ ἄντρας σου;

— Στὸ σπίτι δὲν τὸν ἐπιτρέπει ἡ ἡλικία του
νὰ βγαίνει ἔξω τέτοια ὦρα.

Γύρισα τὴν εἶδα, εἶδα τὰ βουρκαωμένα μάτια
της, κ' ἐνοιωσα σὰ μαχαιριά βαθειὰ τὴν πίκρα
ποῦ στὸ πρόσωπό της ζουγραφίστηκε.

— Μὲ πῆρε νὰ πιστέψω πῶς μὲ ξέχασες, καὶ
ἄμα καθ' ἐλπίδα ἔχασα, τότες ἔκαμα κ' ἐγὼ, ἀπὸ
πεῖσμα, ἀπὸ βαρεμό, ὅ,τι καὶ τόσες ἄλλες κάμουν.
Δέχτηκα νὰ πουλήσω τὰ νιάτα μου, τὸ σῶμα τὸ
παρθενικὸ μου, στὸν πλούσιο τὸ γέρο ποῦ ὁ μπαμπᾶς
μὲ βίαζε ἀδιάκοπα νὰ πάρω. Βαρίθηκα τὴ γρίνα
τὴν καθημερινὴ κ' εἶπα ναί. Ἔτσι τουλάχιστο θὰ
ξάπλωνα τὴν ἀδιαφορία, ποῦ μ' εἶχε τότε κυριέψει,
σὲ πλούσιους πάνω σοφάδες. Εἶταν ἀργὰ σὰν κατὰ-
λαβα τί ἔκαμα. Πές μου, Τόνη μου, πές μου, ποῖα
θάλασσα τώρα μπορεῖ νὰ πλύνει τοὺς λεκέδες ποῦ
στὸ σῶμα μου βαθειὰ τυπώθηκαν; τοὺς λεκέδες τοὺς
ἀφύσικους ποῦ φυσικούς δὲ μπόρεσαν νὰ κάμουν οἱ
εὐλογίες τῶν 18 παπᾶδων; Ἔτσι τὸ ὑποκριτικὸ τρι-
σκέλι σπᾶνει καθημερινὰ τοὺς φυσικούς τοὺς νόμους,
κι ἀντίς στὸ δρόμο, πουλιοῦνται οἱ παρθένες στὸ
εὐλογημένο τὸ παζάρι. Κεῖ μὲ τὸ σπάκιμο τῆς φυ-
σικῆς τῆς ἁρμονίας πλάκωνει ἡ τιμωρία κ' ἡ κακο-
μοιριά. Πές μου τὴν ἁρμονία πῶς καὶ πάλι θὰ νὰ
θρῶ; Τὴν ἁρμονία καὶ τὴν εὐτυχία, τὴν ἁπιατὴ
τὴν εὐτυχία, ποῦ γύρω μου τὴ νοιώθω;

— Ἄκου, Ρίτα μου. Ἀπόψε ἀπ' τὸν καινούργιο
ἄνθρωπο ποῦ πλάστηκε στὴ ξενητεία, νοιώθω νὰ
ξάναβαγίν' ὁ ἄλλος ἄνθρωπος ὁ πεθαμμένος, ὁ πα-
λιὸς ὁ ἄνθρωπος, κ' ἐγὼ ὁ ὀλιότης κι ὁ λάτρης ὁ πι-

στός τῶν ἡδονῶν μὲ σεβασμὸ καὶ πάλε στέκω μπρὸς
 στὸ πρῶτο ἅγιο εἶδωλό μου. Ὁ ἄνθρωπος τῶν τε-
 λευταίων χρόνων, ὁ ἄνθρωπος τῆς ὕλης, θὰ σοῦλεγε
 πῶς μέσ' στήν ἀγκαλιά του θὰ γνώριζες τὴν εὐ-
 τυχία καὶ τὸ γιατρικὸ τοῦ πόνου σου, μὰ ὁ παλιὸς
 ἄνθρωπος, ποῦ ἡ θεὰ σου μέσα μου ἔυπνησε, ὁ ποιη-
 τῆς κι ὄνειροπλέχτης, δὲ θέλει μὲ τὰ χέρια του νὰ
 κομματιάσει τὸ εἶδωλό ποῦ ξαναβροῆκε, καὶ σοῦ
 προσφέρει ἀμόλυκτο θυμίαμα τὴν πρώτην του λα-
 τρεία.

Στὰ λόγια μου αὐτὰ ἀχτινοβόλησε τὸ πρόσωπο
 τῆς Ρίτας. Τ' ἀχτινοβόλημά της αὐτὸ εἶναι σημάδι
 εὐτυχίας, σκίφτονταν ὁ ἄνθρωπος ὁ πρῶτος προσπα-
 θώντας τὸ σατανικὸ νὰ πνίξει γέλοιό τοῦ καινούρι-
 γίου ἀνθρώπου ἐνοίωσα· ἔαφνου τὰ ζεστά της Ρί-
 τας χεῖλια στὰ δάχτυλά μου πάνω. Ἀνατριχίασα...

— Τί κάνεις, Ρίτα;

— Ἄσε με, Τόνη. Εὐχαριστῶ. Ἀπόψε εἶναι σὰν
 καὶ χτές, κι ἀρχίζει μέσα μου ἡ νεκρανάσταση.

— Ἐ σεῖς, τελειώσατε;

Εἶχαμε ξεχάσει τὸ Γιώργο καὶ τὴ φιληνάδα
 του. Σηκωθήκαμε, πήγαμε κοντὰ τους.

— Πάμε, παιδιά.

— Πόμε.

— Ἔρχεσαι μαζί μας, Τόνη;

— Ὁχι· εὐχαριστῶ. Περιμένω φίλους μὲ τὸ
 καίκι.

— Καληνύχτα τὸ λοιπόν.

— Καληνύχτα σας.

Πήρανε τὸ δρόμο τοῦ ἁγίου Γιώργη. Γύρισα σὲ
 δυὸ λεφτὰ καὶ τὴν ἐβλεπα ἀγνή νὰ φεύγει, μέσα
 στὸ μαγεμένο φῶς.

Ἀπόψε εἶναι σὰν καὶ χτές, μὰ αὔριο; Ἄδικο
 θάνατο ἢ φτωχιά νὰ μὴ γνωρίσει τῆς ζωῆς τὸ πιὸ
 γλυκὸ τὸ χέρισμα, καὶ λούλουδο, νὰ μαραθεῖ χωρὶς
 τὴν πιὸ μεθυστικὰ της μυρωδιὰ νὰ ρίξει. Γιατὶ
 ὑπόκειες φανταστικῆς, κι ἐπ' τὸν ἀνθρώπινο ἐγωϊ-
 σμὸ πλασμένοι νόμοι, τ' ἀριστοῦργημα τῆς μάνας
 μας τῆς φύσης νὰ χαλνοῦν;

Ψέμα ἡ ἀνθρώπινη σοφία, ἀφοῦ ποτές νὰ κυ-
 ριέψει δὲν κατάφερε τὸ κάστρο ποῦ οἱ αἰσθησες γύ-
 ρω μας στήνουνε, κι ἀφοῦ τὸ μικροσκοπικὸ μυαλό
 σταματᾷ ἀπότομα στὰ σύνορα τῆς φύσης, ἔπρεπε, τίς
 χίμαρες ἀφίνοντας καὶ τίς ὀπτασίες, τὴ γήινη τὴν
 εὐτυχία νὰ γυρεύει καὶ τὴ φυσικὰ των ἀρμονία.

Αὐτὰ ὁ ἄνθρωπος τῶν τελευταίω χρόνω σκέ-
 φτονταν, μὰ πάλι ἡ φωνὴ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου
 ἀκούστηκε :

— Ἄσε με στὸ βασιλεῖό μου ὀλομόναχος νὰ βασι-
 λέψω. Τὸ πρῶτο τῶνειρο, ὄνειρο γλυκὸ πάντα ἄς
 μένει, καὶ τ' ἀχτινοβόλο τὸ στεφάνι ἄς μὴ πῆσει
 ἀπ' τὴ μοναχικὰ ἅγια εἰκόνα στῆς ψυχῆς μου τὸ
 εἰκονοστάσι.

Μὲ τέτοιες σκέψεις ξαπλώθηκα στὰ χαλίκια. Τὰ
 μάτια μου πῆραν τ' ἀκρογιάλι, κι ἄρχισαν νὰ γλυ-
 στροῦνε στοῦ ἀσκητῆ πάνω τὰ τσάμικα.

Ἐκεῖ ὁ πρῶτος ἀσκητής, τοῦ χορταγμοῦ τὴν ἀηδία
 πρὶν νὰ δοκιμάσει ἔκρυψε τὴ φλόγα τῆς καρδιάς
 του, τὴν ἀσβεστη τὴ δίψα του. Γονατιστὸς στὶς
 ἅγιες τίς εἰκόνας μπρὸς, ζητοῦσε νὰ τοῦ λύσουν τὸ
 πρόβλημα τὸ ἄλυτο καὶ τοῦ σκληροῦ τοῦ πόνου τὴν
 αἰτία. Ἐνα πρῶτὸ στὸ δάσος μέσα πεθαμμένο τὸν
 βρήκανε· μ' ἀνάπαψη οὔτε στοῦ ὕπνου τοῦ ἀτέλειω-
 του τὴν ἀγκαλιά δὲ βροῆκε, κ' ἔμεινε τὸ δάσος
 στοιχειωμένο.

Σιγὰ σιγὰ τὰ μάτια μου στὴν κορυφὴ ἀνέβηκαν
 τοῦ βράχου, καὶ ἔαφνου ξάνοιξαν, κεῖ πάνω, τὴ
 μαύρη σιλουέττα τοῦ ἐρημίτη. Πάγωσε τὸ αἷμα

μου γιὰ μιὰ στιγμή. Ὁ ζωντανὸς ἄραγε νᾶταν ἢ
 ὁ πεθαμμένος ποῦ ξανάρτε γυρεύοντας στὴ γῆ πάνω
 τίς γήινες τῆς ἀγάπης του ὁμορφίες; Ὁ ζωντανὸς
 ὁ ἀσκητῆς ποῦ γυρεύει τοῦ παραδείσου τὴν εἰκόνα
 στὴν ἀσημένια τὴ νυχτιά, ἢ ὁ πεθαμμένος πᾶφσε
 πίσω τὸν κόσμο τὸν πνευματικὸ ὅπου ζητοῦσε μάταια
 τῆς ἀγάπης του τὰ ὕλικά σφιχταγκαλιάσματα;

Σὲ λίγο σβύστηκε ἡ σιλουέττα καὶ τότε κατέ-
 βηκαν τὰ μάτια μου στὰ νερά, ποῦ λαμποκοποῦσαν
 κι ἀστραφταν· κουβαλώντας τὴ δανεισμένη λάψη
 τους μακρὰ, πέρα κεῖ, ὅπου σὲ λίγο θὰ κλείνανε
 στὶς δροσερὲς τους ἀγκαλιές τὴν ἀσημένια τὴ θεὰ,
 ποῦ τώρα ἄρχισε νὰ τρέχει στοῦ οὐρανοῦ τὰ πλά-
 τια.

Φωνὲς ἀκούστηκαν μέσ' στὸ λιμάνι καὶ τότε
 πρωτάκουσα τὸν ἦχο τοῦ κουπιοῦ.

— Τό-νη, Τό-νη. Γνώρισα τῆς Νίνας τὴ φωνή,
 σηκώθηκα πῆγα νὰ φωνάξω μὰ κόμπιασα καὶ βου-
 βὰ τραβήξα κατὰ τὴ σκάλα, ὅπου τώρα σίμωσε
 τὸ καίκι.

Calcutta 9) 10) 05

KRISHNA

ΣΤΕΡΝΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Στὸν ἀκριβὸ μου φίλο

Σπύρο Μ. Θεοτόκη

Πές μου κόρη μου, ὠραία μου, πότε
 θὰ εὐτυχήση καὶ πάλε ἡ ζωὴ μου,
 θὰ νὰ σμιξοῦν γλυκὰ ὀπως τότε
 ἡ πνοή σου μαζί κ' ἡ πνοή μου;

Ἄχ θυμοῦμαι τὰ βράδνα ἐκεῖνα,
 τοῦ Μαγιοῦ τὰ δροσάτα νυκτέρια,
 ποῦ κεῖ μένανε πέρα στὰ κρίνα
 ὡς ποῦ ἔδιωχνε ἡ αὐγούλα τ' ἀστέρια.

Πόσα λόγια θερμὰ τῆς καρδιάς σου
 μὲ γλυκόλαλα μ' ἔλεγες χεῖλη
 καὶ ἡ λάμψη αὐτὴ τῆς χαρᾶς σου
 ἄγνὸ δάκρυ στὰ μάγουλα ἐκύλει.

Μ' ἀγαποῦσες· ὦ ποιά εὐτυχία!
 μὲ κρατοῦσες σφιχτὰ εἰς τὰ στήθη,
 μὲ φιλοῦσες κι' ἀγάπη οὐρανία
 στῆς ψυχῆς μου τὰ βράθη ἐχούθη.

Πιὰ δὲ ρίχνει στὴ μαύρη καρδιά μου
 ἡ ματιά σου ὀλόφωτη ἀχτίδα·
 τρέχει, φεύγει μ' ἐσένα μακρὰ μου
 ἡ γλυκεῖά τῆς ἀγάπης ἐλπίδα.

Σκληρὴ, τώρα τὸ νοῦ βασανίζω
 νὰ ξανοίξω σ' ἐσένα τί φταίω,
 μὰ δὲ βρίσκω τὸ λάθος, κι' ἀρχίζω
 ἀπ' τὴ θλίψη μὲ πόνο νὰ κλαίω.

Ἄν τὰ στήθη σου ἔχουν σβυμένα
 ὅσα εἶπα γιὰ σένα τραγουδία,
 μάσε τόσα στοὺς κήπους γιὰ μένα
 στὸ νεκρὸν μου νὰ ρίξῃς λουλούδια.

ΣΠΥΡΟΣ Ι. ΠΕΡΟΥΛΗΣ

Κέρκυρα — Ποταμὸς
 Νῆρες 1905.

Ο ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

Στὸ τελευταῖο φυλλάδιό τῆς «Ζυγαριᾶς» τῆς Μόσκας
 ὁ συνεργάτης μας κ. Μιχ. Λυκιαρδόπουλος μιλώντας γιὰ
 τὰ «Ρούσικα Διηγήματα» (τόμ. Β') τῆς Βιβλιοθήκης Μυ-
 ρατλή, γράφει τὰκόλουθα·

Στὴν Ἀθήνα βγήκε ὁ Β' τόμος τῆς σειρᾶς ἀπὸ
 τὰ Ρούσικα διηγήματα, τὰ μεταφρασμένα ἀπὸ τὸν
 κ. Λέφα. Στὸν τόμο αὐτὸ βρίσκονται ἔργα τοῦ
 Γκόγκολ (οἱ ἀκτμηματῆς τοῦ παλαιοῦ αἰῶνα), ὁ
 «Μανδύας», διηγήματα «περὶ τοῦ πῶς ἐμάλλωσεν ὁ Ἰβάν
 Ἰβάνιτς μὲ τὸν Ἰβάν Νικηφόροβιτς, «τὸ σημειωμα-
 τᾶριον τοῦ τρελλοῦ», τοῦ Λέρμοντωφ («Ταμα»
 «ὁ μοιρολάτρης» «Ἀσίχ-Κυρίπ», οἱ «τρεῖς φοι-
 κες»), τοῦ Τουργένιεφ («Μουμου», «Στοῦκ...
 Στοῦκ... Στοῦκ...»), Ποιήματα «ἐν λόγῳ περὶ —!!!—») καὶ
 τοῦ Λεσκώβ (τὸ «περιδέραιον τῶν Μπαρκαριτῶν»
 καὶ αἱ αὐτοσχεδιαστικαί). Ἄν κρίνομε ἀπὸ τὸν
 πρόλογο τοῦ βιβλίου, φαίνεται πῶς ὁ μεταφραστῆς
 θέλησε νὰ γνωρίσει τοὺς ἀναγνώστες του μὲ καθένα
 ἀπὸ τοὺς τέσσαρες αὐτοῦς συγγραφεῖς, ποῦ εἶναι πιὸ
 πολλὸ γνωστοὶ στὴν Ἑλλάδα, αὐτὰ ὅμως ποῦ μετά-
 φρασε δὲν εἶναι καὶ τὰ πιὸ χαρακτηριστικὰ ἔργα τοῦ
 καθενὸς ἀπ' αὐτούς. Μὰ καὶ τοὺς συγγραφεῖς δὲν
 τοὺς διάλεξε μὲ προσοχή, γιατί' ἐσχάστηκε ἕνας γί-
 γαντας τῆς Ρούσικης φιλολογίας, ὁ Δοστογιέφσκι,
 καὶ στὴ θέση τοῦ βάλθηκε ὁ Λεσκώβ, συγγραφεὶς δευ-
 τερῆς σειρᾶς.

Ὅσο γιὰ τὴ μεταφραση μπορούμε νὰ ποῦμε πῶς
 ἔχει ἴλα τὰ προτερήματα κι ἴλα τὰ ψεγάδια τῆς
 μεταφραστικῆς τέχνης τοῦ κ. Λέφα· ὅσο ἀπὸ τὴ
 μιὰ μεριά εἶναι πιστὴ στὸ πρωτότυπο, καμωμένη
 μ' ἐπιμέλεια καὶ μὲ γνώση, τόσο ἀπὸ τὴν ἄλλη με-
 ριὰ δὲν ἐκπληρώνει τὸν κύριον σκοπὸ τοῦ βιβλίου—
 νὰ μπουρνεύῃ δηλ. νὰ τὸ μεταχειριστοῦνε καὶ νὰ ὠφε-
 ληθοῦνε ἀπ' αὐτό. — Μεταφρασμένα τὰ διηγήματα
 στὴ νεκρῇ, ψεύτικῃ καθαρεύουσα, στὴν καρρικατοῦρα
 τῆς ἀρχαίας γλώσσας, ποῦ νὰν τὴ μεταχειρίζεται κη-
 νεὶς σήμερα στὴν Ἑλλάδα, καὶ μάλιστα στὴ φιλολογία,
 εἶναι ἀναχρονισμὸς, μεταφρασμένα λοιπὸν τὰ Ρού-
 σικα διηγήματα στὴν ψεύτικῃ αὐτῇ γλώσσῃ, εἶναι
 ζήτημα ἂν θὰν μπορέσουνε ἔλοι νὰν τὰ διαβάσουν,
 καὶ μάλιστα οἱ μεγάλοι λαϊκοὶ κύκλοι. Ὁ κ. Λέφας
 ἂν καὶ πάσχιζε μ' ἴλα τὰ δυνατὰ του νὰ θάψει τίς
 ζωντανὲς σκέψεις κ' ἰδέες· σὲ νεκρὲς φόρμες, δὲν τὰ
 κατάφερε παντοῦ, γι' αὐτὸ κι ἀναγκάστηκε ποῦ καὶ
 ποῦ (στὸ διηγήμα λ. γ. περὶ τοῦ πῶς ἐμάλλωσεν ὁ
 Ἰβάν Ἰβάνοβιτς κτλ.) στὸ «σημειωματᾶριον τοῦ
 Τρελλοῦ», στὶς «τρεις φοινικίδες») νὰ μεταχειριστῆ
 τὴ «χυδαία» δημοτικὴ, τὴν ἀληθινὴ γλώσσα τοῦ
 Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἔν κ' ἔδω ἀκόμα δὲν μπόρεσε νὰ
 μὴν κρατηθεῖ καὶ νὰ μὴν προσπαθήσει νὰ ἀξεφουγι-
 σσει τὴ ζωντανὴ γλώσσα ντύνοντάς τινε μὲ ψευτο-
 αττικὰ κουρέλια. Κι ἄδύνατο νὰ μπορέσει ὁ Ρωμῖὸς
 ἀναγνώστης, μέσα σ' ἄλη αὐτὴ τὴν ἀρχαιολογικὴν
 μούχλα, νὰ καταλάβει τὰ ἀπλά, ὀλοζώντανα, ἔξοχα
 περὶ ποιήματα τοῦ Τουργένιεφ! Καὶ μάλιστα ἂν
 εὐτύχησε νὰ διαβάσει τὰ ἴδια αὐτὰ περὶ ποιήματα
 μεταφρασμένα ἀπὸ τὸν κ. Ἀγαθοκλῆ Κωνσταντινίδη
 ἢ τὴ μεταφραση ἀπὸ τὰ «σημειώματα ἐνὸς κυνηγοῦ»
 ποῦ δημοσιεύει κάπου κάπου ὁ «Νουμάς»

MIX. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ 31 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1906

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

	31 Ιανουαρίου 1906	31 Δεκεμβρίου 1905
Ταμείον		
Είς μεταλλικόν	2,314,220.50	2,097,585.68
• Τραπεζικά γραμμάτια 'Ιονικής Τραπεζης	302,425.—	163,455.—
» Κερματικά » διδραχμα και μονόδραχμα	897,636.—	943,092.—
'Εξωτερ. λογαριασμοί. ('Αντίτιμον μεταλ. είς Τραπ. τὸ ἐξωτερικόν (Προϊὸν ἐκδοθέντος 'Εθν. Δαν. είς χρ. 'Ελ. Σι- δνη. 4 ο)ο τοῦ 1902	28,835,237.84	25,742,658.87
Δάνειον πρὸς τὴν 'Ελλ. Κυβέρν. ἐπ' ἀναγκαστικῆ κυκλοφ. τραπ. γραμ.	14,036,304.13	14,479,644.13
» » » » διδραχμῶν καὶ μονοδραχμῶν	67,778,575.42	67,778,575.42
'Εντοκx γραμμ. 'Ελλ. Δημ. είς Τραπ. γραμμάτια	10,500,000.—	10,500,000.—
'Ομολ. 'Εθνικῶν δανείων (Είς χρ. δρ. 23,768,607.75 (» τραπ. γραμ. » 28,506.500.—	505,000.—	505,000.—
	52,675,107.75	52,675,107.75
Προεξοφλήσεις	22,787,967.77	23,065,567.66
Καθυστερήσεις προεξοφλήσεων	2,713,951.45	2,636,680.75
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λ)σμοὶ ἐπ' ἐνεχύρῳ χρηματογρ.	12,027,245.58	12,545,344.18
Δάνεια ἐπ' ἐνεχύρῳ ἐμπορευμάτων	2,258,325.98	2,563,796.38
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λ)σμοὶ ἐπὶ ὑποθήκῃ	57,609,911.69	57,482,151.94
Δάνεια είς δῆμους λιμένας, καὶ λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα	42,708,974.91	43,383,406.53
Χορηγήσεις είς γεωργοκτηματίας	10,545,375.25	10,000,325.85
Καθυστερήσεις χορηγήσεων είς γεωργοκτημ. καὶ ἐκ γραμ. Πρ. Τραπ. 'Ηπειροθεσσαλίας	4,913,904.88	4,949,979.33
Μετοχαὶ είς ἐγχωρίους 'Εταιρίας	4,159,445.70	4,159,445.70
Συμμετοχὴ είς Τράπεζαν Κρήτης	1,500,000.—	1,500,000.—
'Ομολ. λαχ. δαν. 'Εθν. Τρ. τῆς 'Ελλάδος 2 1)2 ο)ο είς τρ. γρ.	1,777,150.—	1,829,400.—
Τοκομερίδια ἐν γένει	344,296.12	1,134,007.37
Καταστήμ. Τραπεζ. καὶ κτήμ. ἐξ ἀναγκαστ. ἐκποιήσεων	8,323,823.29	8,314,273.56
'Απαιτήσεις ἐπισφαλείς	2,620,343.39	2,592,533.84
'Εξόδα ἐγκαταστ. (ἰδίως δαπάνη κατασκευῆς τραπεζ. γραμματίων)	1,595,383.90	1,591,264.45
Διάφοροι λογαριασμοὶ	2,586,815.47	2,240,102.52
Λογαριασμοὶ τρίτων ἐν τῷ ἐξωτερικῷ	1,504,416.90	2,217,958.55
Λογαριασμοὶ ἐξαγ. συμμετοχῆς Κυβερνήσ. είς κέρδη ἐκ τρ. γραμμ.	1,576,960.—	1,576,960.—
'Εξαγορὰ προνομίου Προνομ. Τραπεζης 'Ηπειροθεσσαλίας	1,120,000.—	1,120,000.—
Προμήθεια τροπῆς λαχειοφόρου δανείου (είς τραπ. γραμμάτια	400,000.—	400,000.—
Διάφορα	405,176.58	101,377.38
	861,419,975.50	360,514,674.84
ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ		
Μετοχικὸν Κεφάλαιον	20,000,000.—	20,000,000.—
'Αποθεματικὰ κεφάλαια	13,500,000.—	13,500,000.—
Τραπεζικὰ γραμμάτια ἐν κυκλοφορίᾳ :		
Ι. Διὰ λ)σμὸν τῆς Κυβερνήσεως	δρ. 67,778,575.42	
II. » » Τραπεζης	45,170,405.97	
Κερματικὰ γραμμάτια διδραχμα καὶ μονόδραχμα	112,98,9481.39	116,527,308.07
Καταθέσεις ἀνευ τόκου είς μεταλλικόν	10,500,000.—	10,500,000.—
Καταθέσεις ἀνευ τόκου	4,132,886.43	4,001,437.26
'Επιταγαὶ πληρωτέαι	13,454,173.06	11,341,069.21
Μερίσματα πληρωτέα	1,396,843.09	1,072,957.53
Καταθ. Δημοσ. διὰ χορηγήσεις δανείων κατὰ τὸν ΒΦΜ' νόμον	727,600.—	2,059,680.—
Διεθν. Οἰκ. 'Επιτροπῆ λ)σμὸς καταθ. ἐκ δημ.	983,749.94	283,749.94
ὑπεγγ. προσ. (Είς χρυσ. δρ. 1,270,756,01 (» τρ. γρ. » 10,080,182.13	11,350,938.14	6,534,887.89
Υπηρεσία 'Εθνικῶν δανείων είς χρυσόν	22,848.25	156,350.25
Υπηρεσία 'Εθνικῶν δανείων είς τραπεζικὰ γραμμάτια	677,828.50	2,276,711.30
Καταθέσεις Δημοσίου είς χρυσόν	428,331.36	7,371.16
Καταθέσεις Δημοσίου ἐπὶ τόκῳ είς τραπεζ. γραμμάτια	10,701.48	14,814.33
'Εντ. κατάθ. Δημ. είς χρ. διὰ τὴν κατασκ. Σ. II-Δεμερλή-Συνόρ.	14,036,304.13	14,479,644.13
» » » » τραπ. γραμμάτια	791,282.51	791,282.51
Καταθ. ἐντοκοί.	82,976,089.46	82,797,976.38
Λαχειοφόρον δάνειον Τραπεζης 3 ο)ο είς χρ.	44,841,390.—	44,841,390.—
» » » » 2 1)2 ο)ο είς τρ. γραμ.	20,458,800.—	20,488,800.—
'Υπηρεσία λαχειοφόρου δανείου Τραπεζης 3 ο)ο είς χρ.	1,979,027.—	2,365,116.—
» » » » 2 2 1)2 ο)ο είς τρ. γραμ.	319,560.—	603,270.—
Καταθέσεις Ταμειοτηρίου	5,537,783.27	5,247,819.53
Διάφορα	1,014,812.49	632,089.35
	361,419,975.50	360,514,674.84

Δραχ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8 Φεβρουαρίου 1906

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Λογιστηρίου
Π. Α. ΚΟΥΤΣΑΛΕΣΗΣ

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΙΒΛΙΑΔΙΑΤΙΚΟ

Ἄπο Πέμπτη δὲ Πέμπτη

Ἐπιμετορὸς Ἐσωτερικῶν ὁ Ν. Καλογερόπουλος

Στοιχομοί. Περαίας, 4, Ἐπαρχίης 9.

Λαθωμοί. Ἀθήνα 8 (δὺς ἄπο σούστα, δὺς ἄπο
τὸ τραμ), Περαίας 16, Ἐπαρχίης 3.

Κλειμῆς. Περαίας 4, Ἐπαρχίης 2 (μὲν ληστεία
στὴ Θήβῃ).

Ἀπαγωγῆς. Ἀθήνα 1, Ἐπαρχίης 2.

Ο ΦΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Ὁ κ. Θ. Βελλιανίτης διορίστηκε Γεν. Διευθυντὴς
Ταχ. καὶ Τηλεγράφων. Ἐνας ἄλλοτερος τῶν Γραμματίων
ἔφυγε ἀπ' αὐτὴ τὴ θέση, ὁ κ. Βλάχος, καὶ ἄλλος ἄλλοτερος
τῶν Γραμματίων μῆκε. Ὡστε καμιά ζημιὰ καὶ ἀπὸ δῶ.

— Οἱ « Ἀθηναῖοι μᾶς πληροφορήσανε πὼς ὁ κ. Βελ-
λιανίτης ἀνήλθε εἰς τὸ ὑψιστον αὐτὸ ἀξίωμα διὰ τῆς
ὑπερηφάνου του πτώσεως. Ψέμα δημοσιογραφικὸ καὶ
αὐτὸ, γιατί ὅλοι τὸ ξέρουν πὼς δὲν πέταξε ὁ κ. Βελλιανί-
της, ἀλλὰ διορίστηκε ἀπλοῦστατα ἀπὸ τὸ Κόμμα, καὶ
μάλιστα σὲ παραμυθὲς ἐκλογῶν.

— Μὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ πει καὶ αὐτὸ. Ὁ κ. Βελλιανί-
της ἀνήλθε εἰς τὴν ὑπερηφάνου πτώσεως καὶ ὁ κ.
Βλάχος κατῆλθε εἰς τὴν ὑπερηφάνου πτώσεως. Κ'
ἔτσι ἰκανοποιοῦνται καὶ οἱ δὺς τους.

— Ἡ ἀγαπητὴ μας « Ἐστία » δὲτα ρεκλαμᾶραι κα-
νένα βιβλίον φιλου τῆς δημοτικιστῆ σκοτώνεται νὰ μᾶς πεί-
σει πὼς τὸ βιβλίον εἶναι καλὸ μόνον καὶ μόνον γιατί εἶναι
γραμμένο σὴν καθιερωμένην Δημ. Γλώσσα.

— Ἡ καλότυχη ὁμῶς ποτὲ δὲν τόπορῆσαι νὰ μᾶς πεί
τὸ μυστικὸ της, ποὶ δηλ. εἶναι ἡ περίφημη αὐτὴ καθιε-
ρωμένη γὰ νὰ μαρτυροῦμε νὴν τὴ μάθουμε καὶ ἐμεῖς.

— Ὁ παρῆζενος καυχᾶς πὼς ἀνοίξε στὸν Ἅγιον Κωσταν-
τῖνον μὲ τὸ Μητροπολίτη καὶ μὲ τοὺς ἐπιτρόπους τῆς ἐκ-
κλησίας, περὶ τοῦ ἂν πρέπει εἰ ψαλτάδες νὰ βρισκονται,
δταν φέλλουν, στὸ γυναικωνίτη ἢ κάτου στὴ συνηθισμένη
θέση τους, ἀποδείχνη ἄλοφάναρα πὼς ἀπὸ δὲτα βρισκουν-
ται γονατισμένα στὸν τόπο μᾶς δὲν μποροῦσε νὰ κάνει μω-
ναδικὴ ἐξάιρεση καὶ νὰ βρισκεται ἄλλοθῆ-ἢ Ἐκκλησιᾷ
μας.

— Ἀπὸ μιά ρεκλαμᾶ πὼς δημοσιεύεται στὶς φημερι-
δες μαθαίνουμε πὼς μόνον ἡ δίκη τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Σω-
κράτη καὶ τοῦ Στρατάρχῃ Νέκ [ἔχι τοῦ ποιητῆ τῶν Ἀτ-
θίδων] μποροῦνε νὰ συγκριθοῦνε μὲ τὴ δίκη τοῦ Κολο-
κοτρῶνη!

— Νὰ λοιπὸν πὼς ἀρχίσουμε καὶ ἐμεῖς ἀρχίσουμε ν'
'Αμερικανίζουμε στὴ ρεκλαμᾶ μας καὶ νὰ νύκακτωνοῦμε σ'
αὐτὸς Χριστοῦ καὶ Σωκράτηδες

Ο ΙΔΙΟΣ

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

(Στὴ στήλη αὐτὴ δὲ κρεμῖμε καὶθε βδομάδα, σὴν κε-
φάλια ληστῶν, ὅλες τὶς ὑσυνταξίεις καὶ ἀνορθογραφίεις πὼς
βρισκονται εἰς καθαρῶσυσάνικα βιβλία. Συναργάτες τῆς
στήλης αὐτῆς θῆναι ὅλ' οἱ ἀναγνώστες μας, ἀρκεῖ μόνον
πλάι στὸ βαρβαρισμὸ πὼς θὰ μᾶς στέλλουνε νὰ σημειώ-
νουν τὸνομα τοῦ βιβλίου καὶ τὸν ἀριθμὸ τῆς σελίδας πὼς
βρισκεται).

ΑΡΙΘ. 2.

«... καὶ βλέπουσιν...καὶ ἀκούουσιν...καὶ
σὼζοντες...» (« Πάτρια » ΕΤΟΣ Δ. ἀριθ.
47, σελίδ. 2 στήλη, 2, ἀράδα 27),